PLA INTEGRAL D'ATENCIÓ A LA IMMIGRACIÓ DE LES ILLES BALEARS (2001-2004)

Incloem el document complet del Pla realitzat pel Govern de les Illes Balears a l'època del "Pacte de Progrés", que té els següents eixos centrals:

- Garantir els drets i les llibertats democràtiques de les persones immigrants.

- Millorar les condicions de vida de les persones immigrants i fer-los possible l'accés als diversos sistemes de benestar social sense cap mena de discriminació.

- Promoure el coneixement mutu entre la societat receptora i els nou-vinguts com a fonament d'un procés d'enriquiment social i cultural.

Es descriuen una sèrie d'objectius i les accions necessàries per assolir-los.

Si us interessa, també podeu consultar el Dossier nº61, que inclou el Pla de Ciutadania i Immigració de Catalunya.

Pla integral d'atenció a la immigració de les Illes Balears

GOVERN
DE LES ILLES BALEARS

Conselleria de Benestar Social

Equip Tècnic

DIRECCIÓ TÈCNICA
TRESERRA I SOLER, MARIA ÀNGELS

COORDINACIÓ TÈCNICA
BORRÀS MATEU, CATALINA
Diplomada en Treball Social
HORRACH TORRENS, ANDREU
Llicenciat en Sociologia

EQUIP TÈCNIC
AVIÀ ROSSELLÓ, DANIEL
Enginyer tècnic de Telecomunicacions
BENNASER MAYOL, MARGALIDA
Diplomada en Treball Social
CRESPÍ BENNÀSSAR, MARIA MAGDALENA
Llicenciada en Sociologia
FLO GARCIA, ÀNGELA MARIA
Diplomada en Treball Social
GORNALS MESTRE, MARIA
Diplomada en Treball Social
MAYOL SIMONET, ESPERANÇA
Diplomada en Treball Social
SOLER SERRA, GUILLEM
Llicenciat en Dret

EQUIP DE SUPORT
CARBONELL ALBERTI, ANTÒNIA
Departament Administratiu
LLAUGER, ROSSELLÓ, JOAN ANTONI
Departament de Cartografia
MARÍN LLADÓ, CARLES
Departament d'Assessoria Lingüística
MIR FELIU, MARIA ANTÒNIA
Departament Administratiu
MULA DE LA TORRE, TOMÁS
PERICÀS COLOM , MATEU
Departament de Reprografia
PIPO JALTE, JOSEP
PONS ORDINAS, JOAN
Departament d'Estadística
ROTGER COLL, MARGALIDA
Departament de Documentació

Presentació

Sembla inqüestionable que la migració de persones provinents de països pobres cap als desenvolupats és, pel que suposa d'aparició de nous fenòmens i situacions que incideixen i modifiquen la realitat social, un dels reptes que cal escometre des de la societat en el seu conjunt i en particular des de les administracions públiques.

El Parlament de les Illes Balears aprovà el 7 de maig de 1996 la Proposició no de Llei on s'instava el Govern Balear a elaborar el Pla integral d'atenció a la immigració. El nou Govern de les Illes Balears constituït el mes de juliol de 1999 assumeix, mitjançant la Conselleria de Benestar Social, aquell encàrrec parlamentari que així mateix era recollit a l'Acord Programàtic de Govern per a les Illes Balears signat el dia 19 de juliol de 1999 per les diverses formacions polítiques que donen suport al Govern actual, de la realització d'un pla autonòmic d'integració dels immigrants.

El 5 de novembre de 1999, el Govern de les Illes Balears aprovà el decret de creació del Fòrum de la Immigració de les Illes Balears i el dia 20 de març de 2000 es constituí aquest Fòrum amb la participació de representats d'associacions d'immigrants, d'entitats socials, de sindicats i de les administracions municipal, autonòmica i central.

El col·lectiu al qual es dirigeix el Pla que ara presentam és fonamentalment el dels immigrants extracomunitaris, que opten per emigrar a causa de les condicions de vida adverses que hi ha als seus països d'origen i l'expectativa que es genera com a conseqüència del nivell de desenvolupament econòmic que es produeix en el marc europeu i, específicament, a les Illes Balears.

L'elaboració del Pla integral d'atenció a la immigració s'ha realitzat amb la ferma voluntat de donar participació als sectors socials i institucionals més directament relacionats amb l'objectiu del Pla. Per això, a la mateixa sessió constitutiva del Fòrum de la Immigració es presentà un primer esborrany del Pla, que recull els objectius i les actuacions que cal desenvolupar per tal de fer possible que les diverses entitats i administracions representades facin les seves aportacions i valoracions.

Altrament, d'acord amb el que determina l'article 14.1 de la llei d'Acció Social de la nostra comunitat, s'ha treballat conjuntament amb els consells insulars per integrar al pla la realitat de cada illa.

Cal destacar que el Pla també és, en bona part, el producte de l'elaboració conjunta amb les conselleries del Govern de les Illes Balears més directament relacionades amb els objectius i les actuacions que es proposen, així com de la col·laboració amb

diverses àrees de l'Administració central.

En definitiva, la participació dels sectors i institucions implicats, la transversalitat i la integrabilitat han estat els principis que han regit l'elaboració del Pla integral d'atenció a la immigració. S'hi recull tota una sèrie d'objectius i d'actuacions que cal desenvolupar per a la seva consecució i que es poden sintetitzar en els eixos fonamentals següents:

1. Garantir els drets i les llibertats democràtiques de les persones immigrants.
2. Millorar les condicions de vida de les persones immigrants i fer-los possible l'accés als diversos sistemes de benestar social sense cap mena de discriminació.
3. Promoure el coneixement mutu entre la societat receptora i els nouvinguts com a fonament d'un procés d'enriquiment social i cultural.

Malgrat tot, cal reconèixer que l'elaboració i l'aprovació de plans d'actuació –aquest no n'és una excepció– van per darrere de la realitat, perquè en la majoria dels casos responen precisament a demandes d'aquesta realitat, i en certa forma la realitat que els fonamenta ja ha canviat quan s'aproven. Per tant, perquè aquest Pla sigui realment útil cal fer-ne una eina flexible i dinàmica; per descomptat, cal escometre una observació i una anàlisi permanents sobre el fenomen de la immigració a les Illes.

En aquest sentit hem de dir que, tot i que el Pla preveu que s'implementi des de l'any 2001 fins al 2004, el Govern de les Illes Balears (mitjançant la Conselleria de Benestar Social) ha desenvolupat des de la seva constitució actuacions i iniciatives en el camp de la immigració.

Finalment volem manifestar el nostre convenciment que de l'aprovació i la implementació de plans i actuacions encaminats a aconseguir la integració social i la igualtat de drets i llibertats de les persones immigrants depèn en gran mesura que el fenomen migratori es transformi en un element enriquidor tant per a la societat receptora com per als nouvinguts.

Fernanda Caro Blanco
Consellera de Benestar Social

Agraïments

Com ja s'ha exposat, aquest és un pla integral; ho és no només en el sentit formal, sinó també (i això és el més important) pel que fa la concreció de línies d'actuació i d'iniciatives. Per fer-lo possible, han estat fonamentals la implicació i la feina que han desenvolupat les conselleries del Govern de les Illes Balears a través de les seves direccions generals i els organismes autònoms. En aquest sentit, cal subratllar l'aportació feta pels titulars de les direccions generals i organismes autònoms que tot seguit se relacionen:

Catalina Bover Nicolau
Directora general d'Ordenació i Innovació

Jaume Carbonero Malbertí
Director general de l'Habitatge

Fernando Galán Guerrero
Director general de Treball

Assumpta Gorrias Pons
Directora general de Cooperació

Joan Melià Garí
Director general de Política Lingüística

Antoni Montserrat Moll
Director general d'Economia

Pere Muñoz Perugorría
Director general de Cultura

Francesc Obrador Moratinos
Director general de Formació

Josep Manuel Pomar Reynés
Director general de Sanitat

Teresa Garcia Alba
Directora Gerent de l'IBAVI

Francisca Mas Busquests
Directora executiva de l'Institut Balear de la Dona

Isabel Nora del Castillo
Gerent del CODEFOC

Josefina Santiago Rodríguez
Directora gerent de l'IBAS

La concreció i la implementació d'aquest Pla integral d'atenció a la immigració i, en conseqüència, la millora de la qualitat de vida dels ciutadans i les ciutadanes dependran, en bona part, de saber mantenir aquest nivell d'implicació i de complicitat en la tasca comuna que cal escometre i de la voluntat de posar en funcionament de manera immediata els mecanismes de coordinació, seguiment i avaluació de les accions i els programes que es desenvolupin des del Govern de les Illes Balears i des de les administracions perifèrica, insular i municipal.

Antoni Sancho Cervantes
Director general de Serveis Socials

Índex

Introducció 9

Objectius i accions 29

Desplegament del Pla 51

Seguiment i avaluació 61

Proposta de pressupost 2001-2004 65

Col·laboradors 69

INTRODUCCIÓ

GOVERN
DE LES ILLES BALEARS
Conselleria de Benestar Social

1.- INTRODUCCIÓ

1.- Objectiu general del Pla

El *Pla integral d'atenció a la immigració de les Illes Balears* té com a **objectiu fonamental** aconseguir la integració social dels immigrants extracomunitaris que resideixen a la nostra comunitat autònoma i, més concretament, de les **persones estrangeres extracomunitàries que han immigrat per motius econòmics**; però també de tots els immigrants o estrangers en situació de necessitat.

Això significa protegir i garantir els drets i les llibertats dels estrangers que viuen a les Illes Balears i, en alguns casos, donar contingut als drets socials que té qualsevol persona, superant el nivell purament nominal, mitjançant la creació d'instruments d'intervenció sobre la realitat social que siguin eficients i avaluables.

El punt de partida és conèixer quina és la situació actual de la immigració a les Illes Balears; és a dir, conèixer la situació específica de necessitat que existeix a la nostra comunitat i a la qual es tracta de donar resposta a través de l'articulació de tots els elements d'aquest pla.

Aquest punt de partida es troba amb dos entrebancs importants. Per una part, la manca de fonts d'informació específiques sobre aquest col·lectiu; per una altra, la situació d'irregularitat en què es troba una part del col·lectiu dificulta la caracterització i el coneixement de la seva problemàtica específica.

Per aconseguir aquest objectiu genèric s'ha elaborat aquest pla, que s'ha estructurat en dotze àrees d'actuació, a les quals corresponen objectius específics i actuacions concretes. Aquesta estructura flexible permet anar generant els programes i els projectes específics que han de donar una resposta concreta i efectiva a les necessitats reals dels immigrants extracomunitaris.

2.- A qui s'adreça el Pla

La constatació estadística que cada vegada es trasllada major nombre d'individus des dels països en vies de desenvolupament (països extracomunitaris) cap als països més desenvolupats (països comunitaris) –els quals exerceixen de pol d'atracció d'un contingent de població cada vegada més indefensa– fa que la hipòtesi de la causa laboral i, per tant, econòmica de les migracions sigui àmpliament acceptada com un dels factors que majoritàriament expliquen els motius pels quals els immigrants decideixen abandonar els seus països i dirigir-se cap a les zones més desenvolupades del planeta.

No obstant això, cal pensar que la causa dels moviments migratoris no es fonamenta únicament, com fins fa ben poc es pensava, en el factor d'atracció que el mercat laboral dels països desenvolupats exerceix sobre els immigrants, sinó que les situacions socioeconòmiques existents als seus països d'origen funcionen com a factor d'expulsió. També cal considerar els factors socioculturals com a variables que intervenen en l'explicació de les dinàmiques de mobilitat de la població immigrant.

La incidència dels fluxos migratoris sobre l'estructura d'edat de la població receptora ha esdevingut molt significativa, sobretot perquè la composició demogràfica de les societats desenvolupades es caracteritza, per una baixa taxa de natalitat i per una alta taxa d'envelliment de la població. En conseqüència, els fluxos immigratoris tenen un gran pes sobre el mercat de treball de les societats receptores i, especialment, sobre la composició de la seva població activa.

El concepte de **moviment migratori** és un concepte ampli: des d'un punt de vista teòric es defineix com el desplaçament de poblacions des del seu lloc d'origen cap a un altre lloc amb la finalitat d'establir-s'hi. Això significa que tots els canvis geogràfics no durables que impliquen moviments estacionals, ocasionals o puntuals no estan inclosos en la definició de moviment migratori.

L'objecte d'estudi del present Pla va més enllà d'aquesta delimitació del concepte en termes purament demogràfics: per a nosaltres la **immigració** és un concepte fortament relacionat amb la situació econòmica del col·lectiu de persones immigrants. És a dir, la definició subjectiva de *persona immigrant* que socialment *funciona* no fa referència a la persona estrangera definida segons la seva nacionalitat o el seu país d'origen, sinó a les persones estrangeres sense cap altre mitjà econòmic que l'oferta de la seva pròpia força laboral, i que són d'origen extracomunitari o provenen de països econòmicament poc desenvolupats. Per això, consideram que una persona sense mitjans econòmics és una persona immigrant, però una persona amb mitjans és una persona estrangera.

Així doncs, el concepte central és el d'**immigració econòmica**: per això, immigració i exclusió social estan fortament relacionades i han de ser treballades conjuntament. D'aquesta manera evitarem que la immigració sigui tractada com una qüestió únicament demogràfica o fruit de la situació administrativa o burocràtica de determinades persones davant les lleis que marca l'Estat. Tampoc no es poden definir les persones segons si compleixen o no les expectatives que creen determinats estereotips socialment acceptats, sinó que es tracta de defensar i garantir els drets de les persones que per qualsevol motiu han deixat casa seva a la recerca de millorar les seves condicions de vida (cosa que és un dret humà que s'ha de protegir). Per damunt de tot, els immigrants són persones, i per això la qüestió immigratòria no pot considerar-se un problema, sinó un fet social que afecta sobretot les societats occidentals desenvolupades. Quan siguem capaços de superar totes les etiquetes i les definicions reduccionistes començarem a considerar el fenomen des d'un punt de vista just.

Es tracta també de lluitar contra determinats estereotips socials que tan fàcilment poden fomentar conductes racistes i xenòfobes, contra les quals ha d'actuar una societat civil que es defineix com a democràtica i que, per tant, defensa els drets humans i els valors de la solidaritat i la cooperació entre les persones de qualsevol origen.

3.- Context dels moviments migratoris a Europa

La tendència a l'augment dels fluxos del la immigració ha fet que el fenomen migratori ocupi un lloc central en el procés de construcció de la política de la Unió Europea. Malgrat aquesta preocupació, encara no s'han establert les bases per a una política d'immigració comunitària, sinó que aquesta continua essent competència de cadascun dels estats membres de la Unió Europea.

Totes les polítiques dels països comunitaris sobre immigració tenen com a objectiu principal la integració social dels immigrants estrangers en la societat receptora, la defensa dels drets i les llibertats dels estrangers i la cooperació internacional amb els països emissors d'immigració que es troben en vies de desenvolupament. De fet, però, continua mantenint-se un control ferri sobre les fronteres estatals, com afavoreixen els acords de Schengen, mitjançant unes legislacions restrictives sobre l'ingrés dels estrangers que permeten contenir els fluxos d'immigrants extracomunitaris.

D'aquesta manera, la política immigratòria que estableixen els acords de Schengen planteja la situació següent: per una part, reforcen els controls a les fronteres exteriors i, per una altra, s'estableix com a objectiu la supressió dels controls a les fronteres entre els països que formen part de l'espai Schengen.

Els països comunitaris (a més de Suïssa) receptors d'un contingent immigratori gran, que es defineix segons la consolidació temporal i estructural que té aquest fenomen, es poden classificar en dos grups:

a) Països de l'Europa occidental (i alguns de l'Europa central): Alemanya, Bèlgica, França, Gran Bretanya, Luxemburg, els Països Baixos, Suïssa.

Els fluxos d'immigrants cap aquests països començaren a ser quantitativament importants a partir de la reconstrucció econòmica de després de la II Guerra Mundial, i es tractava majoritàriament de la mà d'obra immigrada des dels països mediterranis. Una segona fase del procés migratori cap aquests països tengué lloc a partir dels anys 80, quan la recuperació de la crisi de 1973 va tornar a crear expectatives de

millora per a molts immigrants extracomunitaris. Cal dir, però, que la intensitat dels fluxos migratoris que reberen aquests països durant els anys 70 disminuí molt respecte a la dècada dels 60; pot considerar-se l'any 1970 com un punt d'inflexió decreixent per a països com França, Suècia i Holanda.

Des de llavors, i malgrat el canvi de tendència que tengué lloc durant els anys 70, l'increment quantitatiu en els fluxos migratoris és constant[1] . La continuïtat d'aquest fenomen ha fet que la immigració s'hagi consolidat com a fet social de repercussions significatives sobre l'estructura demogràfica de les poblacions receptores d'aquests fluxos. El problema ha sorgit quan la recessió econòmica ha demostrat que la inestabilitat econòmica té repercussions demogràfiques greus, com ho demostren les taxes de natalitat baixes dels països occidentals (sobretot dels països de modernització retardada, com ara Espanya). A més, com a conseqüència de la recessió econòmica, la població receptora tem pel seu futur laboral i fins i tot van apareixent brots racistes i xenòfobs.

b) Països de l'arc mediterrani: Espanya, Grècia, Itàlia, Portugal.

Durant el període de la postguerra europea aquests països foren emissors de mà d'obra immigrant cap a les zones industrialitzades del nord d'Europa. A partir de l'any 1982 hi hagué un canvi en la tendència migratòria i passaren a convertir-se en països receptors d'immigrants. De llavors ençà han començat a arribar importants contingents de població extracomunitària a aquests països… i el fenomen augmenta progressivament.

L'impacte del fet migratori sobre l'estructura social d'aquests nous països receptors d'immigració ha produït un augment del control sobre les fronteres estatals, que té l'objectiu de contenir els importants fluxos d'immigrants d'origen nord-africà (que, en el cas de l'estat espanyol, entren a la Península sobretot per Ceuta i Melilla), i també dels nacionals dels països de l'Europa balcànica (que arriben majoritàriament a Itàlia i a Grècia per les costes del mar Adriàtic procedents principalment d'Albània, de l'antiga Iugoslàvia i de Turquia, a la recerca de refugi humanitari i asil polític). L'any 1997 els albanesos de Kosovo i els kurds de Turquia presentaren el 40% del total de les sol·licituds d'asil als països europeus; durant el mes de setembre de 1998 gairebé 12.000 persones procedents de Iugoslàvia, la majoria de Kosovo, demanaren asil a Suïssa[2].

Una important visió de l'estat actual de la situació de la immigració en els estats membres de la Unió Europea, ens la ofereix l'informe anual de 1998 de **l'Observatori Europeu dels Fenòmens Racistes i Xenòfobs** (*European Monitoring Centre on Racism and Xenophobia*)[3], que ens dóna una visió de conjunt sobre el racisme i la xenofòbia en els quinze estats de la Unió Europea. La primera conclusió que presenta és que el racisme i la xenofòbia afecten tots els estats de la Unió, malgrat que cadascun té una problemàtica molt diferent. No obstant això, hi ha unes característiques comunes a tots els estats, que defineixen el perfil de les principals víctimes del racisme i convergeixen totes en els estrangers i les minories ètniques. Per això, una de les propostes per prevenir el racisme i la xenofòbia és construir una política europea efectiva en matèria d'immigració i d'asil.

Segons una comparació dels resultats de l'Eurobaròmetre entre 1989 i 1997, la xenofòbia i el racisme han augmentat a Europa en aquests deu darrers anys (el 41% dels europeus entrevistats l'any 1997 considerava que els membres de minories ètniques o persones de diferent nacionalitat, religió o cultura eren *massa nombrosos*, mentre que l'any 1989 només el 37% de la població tenia aquesta opinió), encara que la gent no considera la lluita contra el racisme tan important com fa 10 anys.

Segons aquest informe, el qual cita un estudi de la Unió Romaní, les principals víctimes dels actes racistes a l'estat espanyol són els immigrants *il·legals* i les seves famílies i els membres de minories ètniques, entre els quals destaca sobretot l'ètnia gitana. Els principals delictes que es produïren durant l'any 1998 són: discriminació en la feina i en la recerca de feina, discriminació en la recerca d'habitatge, en l'adquisició de al ciutadania i la dificultat d'accés als recursos sanitaris i educatius[4].

1 Veure: Document tècnic del Pla integral d'atenció a la immigració internacional de les Illes Balears, p. 27-28.
2 La situación de los refugiados en el mundo. ACNUR. Barcelona: Icaria Editorial, 1997.
3 Looking Reality in the Face. The Situation regarding Racism and Xenophobia in the European Community. (Annual Report) Vienna: . European Monitoring Centre on Racism and Xenophobia, 1998.
4 Looking Reality in the Face, p.7.

Un altre aspecte associat al fenomen migratori que cal tenir molt en compte per les condicions de desproveïment que genera és la situació dels **refugiats i asilats**, i en especial a l'impacte que tenen els desplaçaments forçats de gran nombre de persones arreu del món sobre la intensitat i la direcció dels fluxos migratoris. Tothom sap el fort impacte que tenen els desplaçaments de persones com a conseqüència de les persecucions d'índole ètnica i religiosa, els conflictes bèl·lics i tota la gamma de violència permanent als propis països d'origen i també –encara que amb intensitat menor– a les societats d'acollida. Un exemple molt recent el tenim en els 597.000 refugiats de Bòsnia i Herzegovina i els 342.000 de Croàcia, segons dades de l'ACNUR (informe de l'1 de gener de 1999 sobre les situacions d'asil existents al món); aquests refugiats són la conseqüència d'una guerra que ha assolit el cor d'Europa durant aquests darrers anys i que actualment encara té importants repercussions importants sobre un gran nombre de poblacions.

Desgraciadament, tot i que no és un fenomen nou, el problema s'ha agreujat de maner crítica en el nostre temps, la qual cosa implica que s'ha convertit en una problemàtica que afecta a tots els estats d'arreu del món. Segons dades de l'Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Refugiats (ACNUR)[5] en data de novembre de 1997 al món hi havia uns 50 milions de persones considerades víctimes del desplaçament forçat a causa de persecucions, conflictes bèl·lics, desastres naturals, expulsions, etc. És a dir, 1 de cada 120 persones al món s'havia vist obligada a fugir. L'informe de l'ACNUR corresponent a 1999 utilitza la mateixa xifra: l'any 1999 l'ACNUR era responsable de 21,4 milions de persones; d'aquestes, 11,5 milions eren refugiats, 1,3 milions eren sol·licitants d'asil, 1,9 milions eren repatriats i 6,7 milions eren desplaçats interns, apàtrides i víctimes de guerra.

A l'estat espanyol, el nombre de sol·licitants d'asil és molt inferior als contingents que reben països europeus com ara Alemanya, Suècia i Iugoslàvia (l'any 1999 reberen entre tots tres 353.100 refugiats procedents de Bòsnia i Herzegovina). Durant 1997 es presentaren en tot l'estat espanyol[6] 3.822 propostes de resolució de sol·licitud d'asil (expedients que inclouen les inadmissions a tràmit i les propostes de resolució favorables i desfavorables) que afectaven unes 4.975 persones (inclou familiars del sol·licitants), de les quals 1.515 eren de Romania (el 30,5% del total), en segon lloc 373 sol·licitants eren de Nigèria (el 7,5% del total). Finalment, d'aquestes 4.975 persones només 156 varen obtenir una resolució favorable. L'any 1998 es varen presentar 4.475 propostes de resolució de sol·licitud d'asil (a partir de 1998 s'hi inclouen també les permanències o regularitzacions) que afectaren 6.764 persones, entre les quals hi destaquen 1.595 algerians (el 23,58% del total), 1.055 romanesos (15,76%) i, per primera vegada, persones procedents de Bòsnia i Herzegovina (313 persones, el 4,63% del total de sol·licitants). Finalment, només 123 expedients obtingueren una resolució favorable, que afectaven 238 persones. Es preveu que al llarg de 2000 augmenti considerablement el nombre de sol·licituds d'asil a causa del procés de regularització d'estrangers en vigor a partir de 19 de febrer de 2000. En termes percentuals, entre 1997/98 hi ha hagut un increment del nombre de propostes de resolució del 17,09%, mentre que entre 1996/97 augmentà el 8,55%.

4.- Context dels moviments migratoris a l'estat espanyol

Segons dades de l'Anuari Estadístic d'Estrangeria 1998, la Comissaria General d'Estrangeria i Documentació de la Direcció General de Policia (Ministeri de l'Interior) va enregistrar al llarg de 1998 en tot territori un total de 719.647 persones estrangeres, que respecte a 1997 (609.813) es tradueix en un percentatge de creixement del 18,01%.

Per continents d'origen dels estrangers residents a l'estat espanyol, el continent més nombrós és Europa (330.528 persones) amb gairebé el 50% de nacionals sobre el total d'estrangers residents. En segon lloc, Àfrica, amb 179.487 persones; en tercer lloc, el continent americà, amb 147.200 persones; en quart lloc, Àsia, amb 60.714; en últim lloc, Oceania, amb 1.023 nacionals.

La comparació de les dades de 1998 amb les de 1997 ens permet constatar la variació relativa que hi ha hagut en el període 1998-1997: el pes dels estrangers del continent europeu ha disminuït en un 1,48%; els nacionals de la Unió Europea són els que menys creixen (el 13,3%), mentre que augmenta el pes dels nacionals de l'Europa de l'Est (el 25,94%) i el de nacionals d'altres països europeus (el 20,71%). També

5 La situación de los refugiados en el mundo. ACNUR. Barcelona: Icaria Editorial, 1997.
6 Anuario Estadístico de Extranjería 1998. Comisión Interministerial de Extranjería, Ministerio del Interior, p. 168.

Distribució residents estrangers a l´Estat espanyol per continent d´origen a 31/XII/1998

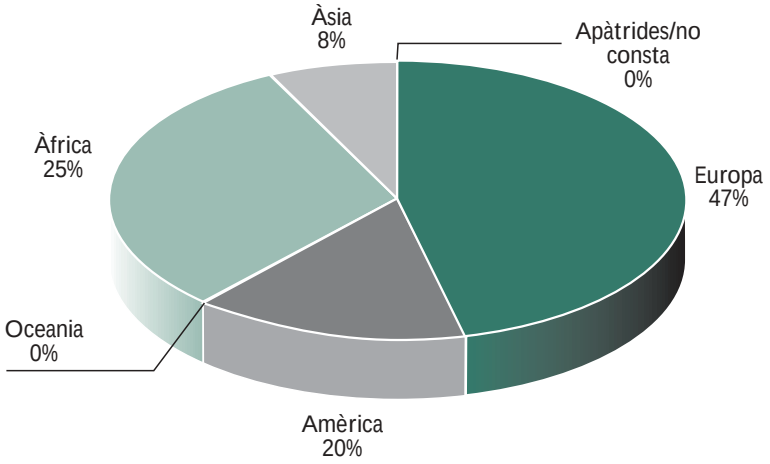

FONT: Anuario Estadístico de Extranjería 1998,
Comisión Interministerial de Extranjería, Ministerio

disminueix el creixement relatiu del contingent de població d'Amèrica (-0,37%), mentre que augmenta el volum de població d'Àfrica (1,52%). És a dir, hi ha una tendència moderada al decreixement del pes relatiu de la població d'origen europeu i americana des de 1994, mentre que la tendència del col·lectiu africà és l'augment.

Les principals nacionalitats d'origen dels estrangers residents a l'estat espanyol són:

Núm. d'ordre	Nacionalitat d'origen	Nombre de residents	% sobre el total pobl. estrangera
1.	Marroc	140.896	19,58%
2.	Gran Bretanya	74.419	10,34%
3.	Alemanya	58.089	8,07%
4.	Portugal	42.310	5,88%
5.	França	39.504	5,48%
6.	Itàlia	26.514	3,68%
7.	Perú	24.879	3,46%
8.	República Dominicana	24.256	3,37%
9.	Xina	20.690	2,88%
10.	Argentina	17.007	2,36%
TOTAL		468.564	65,11%

El 65,11% de la població estrangera pertany a una de les deu nacionalitats esmentades. Holanda, els Estats Units d'Amèrica, les Filipines, Cuba, Bèlgica i Colòmbia, per ordre de major a menor nombre de nacionals, agrupa l'11,23% restant d'estrangers residents. Entre tots dos grups sumen el 76,34% del total d'estrangers; la resta de països concentra el 23,66% restant.

La variació relativa del volum de població de les principals nacionalitats d'origen en el període 1997-1998 ha estat del 17,46%; la Xina és qui té el percentatge de creixement superior (31,33%), seguida del Marroc, amb un creixement del 26,82%, i Cuba, amb el 25,76%.

L'evolució global del volum de residents estrangers en el conjunt de l'estat espanyol al llarg del període 1993-1998 mostra una tendència molt clara a l'increment dels fluxos migratoris. El volum de residents estrangers de 1998 ha augmentat considerablement respecte a l'any 1997: en termes percentuals, l'incre-

ment ha estat del 18,01%, mentre que en el període 1997-1996 va augmentar el 13,14%, un creixement relatiu de més de 5 punts respecte a la variació registrada en el període 1995-1996 (9,60%). El gràfic il·lustra sobre com en els darrers anys el col·lectiu estranger resident a l'estat espanyol ha tengut un creixement lineal progressiu.

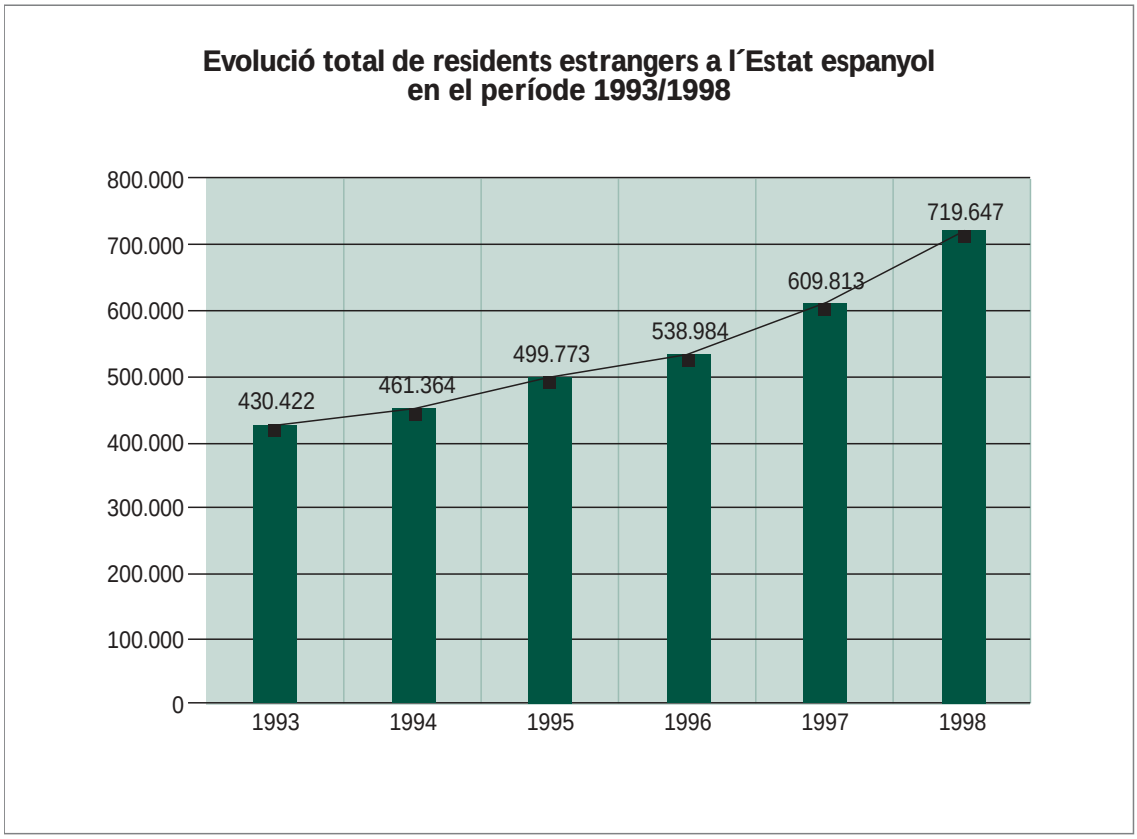

La distribució territorial de la població estrangera presenta una concentració notable en el període 1992/96 a les grans zones geogràfiques següents: Madrid, Barcelona, les Illes Canàries, Alacant, Màlaga i les Illes Balears. L'any 1996 aquestes zones agrupaven el 67,24% de la població estrangera resident a l'estat espanyol; l'any 1998 tenen un percentatge de concentració inferior: el 62,99% (453.332 estrangers).

És interessant conèixer quina és la taxa de residents estrangers per 1.000 habitants (població de dret segons revisió del padró de dia 1-1-1998) per a cada comunitat autònoma a fi de poder comparar el pes que té el contingent estranger a cada comunitat, tenint en compte que la taxa mitjana per al conjunt de l'estat espanyol és de 18,06. Les comunitats que tenen una taxa superior a la mitjana estatal són:

1.- Illes Balears, amb 50,72 residents estrangers per 1.000 habitants: és a dir, el 5,07% de la seva població és estrangera;
2.- Illes Canàries: 42,24;
3.- Madrid: 29,08;
4.- Catalunya: 24,21.

Per obtenir la taxa de residents estrangers es comparen dues dades que provenen de dues fonts distintes: el registre de residents estrangers de la policia i el padró municipal d'habitants, cosa que significa que la taxa que obtenim és relativa i s'ha d'interpretar amb esment. Cal destacar que la taxa de residents estrangers de les dues comunitats insulars és molt superior a la mitjana de l'estat espanyol i també a la de Madrid i la de Catalunya, que són les comunitats amb major volum d'estrangers de tot l'estat (entre totes dues sumaven més del 40% del total d'estrangers residents a l'estat espanyol l'any 1998).

	Residents estrangers	Població de dret Rev. del padró (1-1-1998)	Residents estrangers per cada 1.000 habitants
Andalusia	95.970	7.236.459	13,26
Aragó	11.877	1.183.234	10,04
Astúries	8.682	1.081.834	8,03
Balears, Illes	**40.399**	**796.483**	**50,72**
Canàries, Illes	68.848	1.630.015	42,24
Cantàbria	3.910	527.137	7,42
Castella-la Manxa	11.374	1.716.152	6,63
Castella i Lleó	20.113	2.484.603	8,10
Catalunya	148.803	6.147.610	24,21
Com.Valenciana	69.972	4.023.441	17,39
Extremadura	9.063	1.069.419	8,47
Galícia	21.140	2.724.544	7,76
Madrid	148.070	5.091.336	29,08
Múrcia	15.731	1.115.068	14,11
Navarra	6.385	530.819	12,03
País Basc	16.995	2.098.628	8,10
Rioja, La	3.253	263.644	12,34
Ceuta	1.196	72.117	16,58
Melilla	1.054	60.108	17,54
No consta/interprov.	16.812	-	-
TOTAL	**719.647**	**39.852.651**	**18,06**

FONT: Anuario Estadístico de Extranjería 1998, Comisión Interministerial de Extranjería, Ministerio del Interior.
REFERÈNCIA DE LES DADES: Extranjeros con permiso de residencia en España vigente a 31/12/1998, Comisaría General de Extranjería y Documentación, Dirección General de la Policía, Ministerio del Interior.

El gràfic següent ens mostra la distribució en xifres absolutes i la distribució percentual dels residents estrangers a 31/12/1998 per comunitat autònoma de residència. Les comunitats que tenen major nombre d'estrangers són Catalunya i Madrid (que, com hem dit abans, agrupen el 41,26% del total); en tercer lloc està Andalusia, amb el 13,34% del total d'estrangers (contràriament a les comunitats amb major volum d'estrangers, té una taxa de residents estrangers (13,26) inferior a la mitjana estatal); en quart lloc, la Comunitat Valenciana, amb gairebé el 10%; amb un percentatge molt similar (el 9,57%) hi ha les Illes Canàries; i en sisè lloc, les Illes Balears, amb un percentatge sensiblement inferior (el 5,61%).

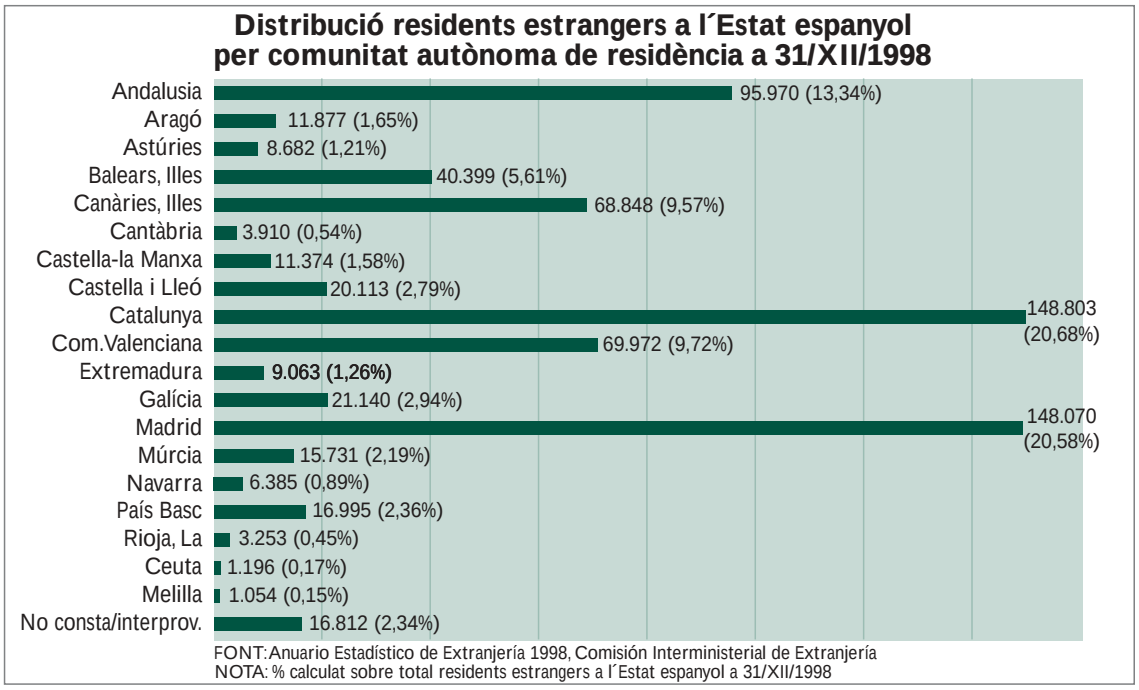

És interessant ressenyar com no coincideix exactament l'ordenació de les comunitats autònomes segons la taxa de residents estrangers amb l'ordenació segons el pes relatiu dels nombre d'estrangers de cada comunitat sobre el total de residents estrangers a l'estat espanyol. Això pot explicar-se pel pes que té el contingent d'estrangers sobre la població de dret de cada comunitat. Així, les Illes Balears i les Canàries tengueren l'any 1998 un augment mitjà d'habitants del 2,52% (un dels majors de l'estat) sense que hi hagi disminuït la població espanyola censada.

Per últim, les comunitats autònomes que han conegut un major creixement percentual del nombre d'estrangers residents en el període 1998/1997 (tenint en compte que l'increment mitjà per a tot l'estat ha estat del 18, 01%) són les següents:

Ordre	Comunitat autònoma	% variació 1998/97
1	Melilla	77,44
2	Múrcia	63,13
3	Ceuta	32,45
4	Navarra	31,65
5	La Rioja	28,58
6	Madrid	27,67
7	Illes Balears	26,05
8	Extremadura	24,73
9	Aragó	21,85
10	Castella-la Manxa	21,69

La majoria d'aquestes zones geogràfiques no destaquen per tenir un gran volum d'immigrants, però han conegut un ràpid augment del nombre d'immigrants en aquests dos darrers anys. Són els nous indrets de la immigració: una imatge actualitzada de la realitat migratòria a l'estat espanyol.

5.- Les Illes Balears: evolució dels fluxos migratoris[7]

A partir de les dades del moviment natural de la població total de les Illes Balears i de l'evolució de la població de les Illes Balears, hem calculat la taxa migratòria per al conjunt de les Illes Balears en els períodes intercensals dels quals disposam d'informació per obtenir el saldo migratori. Aquest mètode per calcular indirectament el saldo migratori es basa en la premissa que la població varia en un determinat període de temps per l'aportació positiva dels naixements i de les immigracions i per l'aportació negativa de les defuncions i de les emigracions.

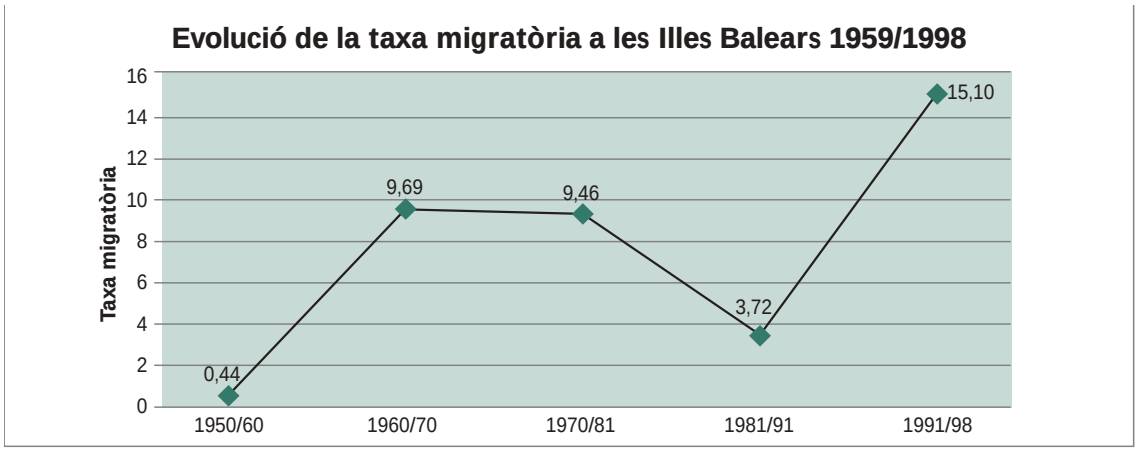

7 Els períodes analitzats són: 1950/60, 1960/70, 1970/1981, 1981/1991, 1991/1998.

La reduïda taxa migratòria (0,44 per mil) del període intercensal 1950/60, pot explicar-se per l'equilibri existent entre el nombre dels que han immigrat i dels que han emigrat; encara que és major el nombre d'immigrants que el d'emigrants, no hi ha una diferència significativa entre aquests, sobretot tenint en compte que en la dècada dels 50 la nostra comunitat es caracteritzava per ser una terra d'emigració sobretot envers els països iberoamericans.

En el període 1960/70 té lloc un augment molt considerable de la taxa migratòria que ve explicat pel saldo migratori elevat a favor dels immigrants; és a dir, arriba molta més gent i se'n va poca. A la vegada, el moviment natural de la població té un superàvit de naixements enfront de les defuncions, factor que afavoreix l'augment de la població, i que entre la dècada dels 60 i la dels 80 anirà en augment; és el fenomen anomenat *baby-boom*, que es caracteritza per "l'explosió del nombre de naixements".

Durant el període intercensal 1970/81 continua la tendència a l'augment del saldo migratori, encara que aquest augment tan important està compensat pel gran augment de la població (sobretot a causa de l'increment espectacular del nombre de naixements). No obstant, la taxa migratòria ha disminuït mínimament respecte al període anterior, la qual cosa inicia un ritme decreixent. L'inici dels anys 70 marca un punt d'inflexió de la taxa migratòria que començarà a disminuir de forma molt notable a partir dels 80 i que no recuperarà la tendència a l'alça fins ben entrada la dècada dels 90.

En el període intercensal 1991/98 té lloc un creixement molt important de la taxa migratòria, que varia del 3,72 per mil de 1981/91 al 15,10 de 1991/98; és a dir, es multiplica per 4 el nombre de residents estrangers per cada 1.000 habitants a les Illes Balears. Els factors que expliquen aquest augment són dos: per una part, la forta disminució del nombre de naixements que es tradueix en un creixement vegetatiu de 7.746 persones, molt inferior al de 1970/81 i també al de la dècada anterior, amb la qual cosa es segueix amb la tendència a la disminució de la natalitat i el control de la mortalitat; i per una altra part el fort increment del saldo migratori (79.591) que triplica el de la dècada anterior. Segons això, el saldo migratori és un dels factors que millor explica el creixement espectacular de la població durant el període 1991/98.

Càlcul del saldo migratori de la CAIB amb l'equació de la població en les dècades 1950/60; 1960/70; 1970/81; 1981/91 i 1991/98

	1950/60	1960/70	1970/81	1981/91	1991/98
Població inicial	419.628	441.732	532.946	655.945	709.146
Nascuts vius	71.596	101.264	130.874	97.602	56.294
Defuncions	51.378	57.295	69.710	69.824	48.548
Població final	441.732	532.946	655.945	709.146	796.483
Saldo migratori	1.886	47.245	61.835	25.423	79.591
Població mitjana	430.680	487.339	594.446	682.546	752.815
Taxa migratòria	**0,44**	**9,69**	**9,46**	**3,72**	**15,10**

FONT: Elaboració pròpia a partir de les dades del moviment natural de la població; evolució Illes Balears. IBAE
NOTA(1): Per al càlcul del saldo migratori ens hem basat en l'equació de la població:
Població final = població inicial + naixements - defuncions + immigrants - emigrants
Saldo migratori = immigrants - emigrants = població final - població inicial - naixements + defuncions
NOTA(2): La taxa migratòria es calcula per 1.000 habitants a partir de l'equació de la població:
*Taxa migratòria mitja per 1.000 habitants anual = (nombre d'immigrants del país durant 1 any (fiscal o del calendari)/població mitja del país durant el mateix periode) * 1.000*
NOTA(3) Les dades corresponents a 1998 són provisionals. Font: Movimiento Natural de la Población 1998. Datos provisionales. INE, 1999.

Si estudiam amb més detall l'evolució del saldo migratori durant la dècada dels anys 90 veurem com hi ha hagut un creixement molt important de la taxa migratòria sobretot durant el període 1996/98 amb el 22,96 per mil (el 2,3% de la població de les Illes Balears és estrangera) enfront de l'11,93 de 1991/96; és a dir, la taxa migratòria s'ha multiplicat quasi per 2 en els dos darrers anys 1996/98.

En el quinquenni 1991/96 té lloc un augment molt important de la taxa migratòria respecte al període anterior 1981/91 que fou del 3,72 per mil. Els factors que poden influir en aquest creixement són: l'aug-

ment del saldo migratori a favor de les entrades d'immigrants (que gairebé duplica el saldo de la dècada anterior) i la disminució dels naixements en la nostra comunitat, juntament amb el control de la mortalitat. Una vegada més, el saldo migratori és el factor que influeix més en el creixement notable de la població durant el quinquenni 1991/96.

Càlcul del saldo migratori de la CAIB amb l'equació de la població en el període 1991/96 i 1996/98

	1991/96	1996/98
Població inicial	709.146	760.379
Nascuts vius	48.133	8.161
Defuncions	40.738	7.810
Població final	760.379	796.483
Saldo migratori	43.838	35.753
Població mitjana	734.763	778.431
Taxa migratòria	**11,93**	**22,96**

FONT: Elaboració pròpia a partir de les dades del moviment natural de la població; evolució Illes Balears. IBAE
NOTA: Les dades corresponents a 1998 són provisionals. Font: Movimiento Natural de la Población 1998. Datos provisionales. INE, 1999.

6.- La situació actual de la immigració a les Illes Balears: breu interpretació de les dades més significatives

L'anàlisi demogràfica del col·lectiu d'immigrants es basa principalment en l'única font disponible en el moment de realitzar aquest estudi: el padró municipal d'habitants de 1996 –que inclou també dades referides a 1991– a partir del qual hem obtingut l'estructura demogràfica de la població estrangera empadronada a cada municipi de les Illes Balears[8]. Aquesta anàlisi diferencia entre els immigrants d'origen comunitari (els nacionals que pertanyen a algun país membre de la Unió Europea) i els d'origen extracomunitari. Segons aquest primer estudi, la magnitud de la immigració internacional de caire econòmic a la nostra comunitat és reduïda si la comparam amb la d'altres indrets de l'estat espanyol o del nostre àmbit europeu.

En aquest apartat s'analitza la informació disponible referent a la població estrangera empadronada l'any 1996 a les nostres illes. S'ha optat per fer una primera anàlisi per al conjunt de la població procedent d'altres països, sense diferenciar, inicialment, el seu lloc d'origen. Posteriorment, es farà un estudi detallat de les dades obtingudes de la revisió del padró de dia 1/1/1998 que ens permetrà analitzar el que hem anomenat la immigració econòmica: la distribució de la població immigrant procedent de les àrees econòmicament poc desenvolupades del món per municipis de les Illes Balears. Aquesta anàlisi es basa en la hipòtesi de la causa econòmica de la immigració –que es pot analitzar a partir de la variable lloc d'origen de la població immigrant– i ens permetrà conèixer quins són els municipis amb major volum de població extracomunitària que ha immigrat per raons econòmiques.

La pluralitat de les fonts emprades per a la recollida de les dades dificulta la comparació entre un any i l'altre. En aquest sentit, una de les línies de treball que es preveu al pla és precisament la millora dels instruments específics de recollida d'informació sobre el col·lectiu d'immigrants i específicament sobre els immigrants extracomunitaris que emigren per raons econòmiques. Esperam que una vegada que s'iniciï el desplegament del pla podrem disposar d'una informació més fiable i ajustada a la situació dels immigrants econòmics extracomunitaris.

Per al disseny dels objectius i les línies d'acció del Pla ens hem basat fonamentalment en la informació, en la majoria dels casos qualitativa, sobre el diagnòstic de la situació i les necessitats concretes que ens han posat de manifest les entitats i les institucions que treballen amb el col·lectiu d'immigrants. La seva visió de la problemàtica associada amb la situació que viuen els immigrants és la més objectiva de la que podem

8 Vegeu l'Annex 1, Interpretació de la població estrangera empadronada a les Illes Balears per municipis, pàg. 206-252.

disposar, i per això és l'element bàsic a partir del qual s'han dissenyat les accions que el Pla ha de desenvolupar.

Una de les prioritats d'aquest pla és dotar-se d'un instrument de treball que ens permeti actualitzar les dades referides a la immigració perquè en puguem obtenir una visió més objectiva i perquè sigui un diagnòstic operatiu a partir del qual endreçar les accions concretes que el Pla defineix.

L'Observatori Permanent de la Immigració serà l'encarregat d'actualitzar i obtenir la informació més fiable i objectiva possible de la realitat de la immigració i realitzar els estudis i informes que han de servir per dissenyar la política sobre immigració de les nostres illes a curt i mitjà termini.

6.1.- La població estrangera empadronada[9] a les Illes Balears per illes

A. Eivissa i Formentera –considerades conjuntament– són les illes que tenen un major augment del contingent de població estrangera empadronada en el període 1991/96 en comparació amb el creixement que hi ha hagut a les altres illes. En valors absoluts la població estrangera empadronada a Eivissa i a Formentera ha augmentat en 3.371 persones: l'any 1991 hi havia 3.217 estrangers i l'any 1996 són 6.588. El creixement de la població estrangera empadronada a Eivissa i a Formentera en el transcurs d'aquest quinquenni es tradueix en un percentatge d'increment del 104,8%.

A.1. La **distribució de la població empadronada a Eivissa i a Formentera** es pot analitzar segons lloc de naixement i del tipus de nacionalitat. Tot i que presentam ambdues distribucions, cal dir que aquest estudi es basa en l'anàlisi de la distribució de la població que té nacionalitat estrangera. Concretament analitzarem la població amb nacionalitat estrangera que està empadronada per municipis i segons les següents variables: país de procedència, edat i sexe.

1. Segons el lloc de naixement, el 10% de la població total empadronada l'any 1996 a Eivissa i a Formentera ha nascut a l'estranger (l'any 1991 era el 6,5% del total); el 34% de la població total ha nascut en altres comunitats autònomes de l'estat espanyol (l'any 1991 era el 35,6%); i el 56% de la població total ha nascut a les Illes Balears (l'any 1991 era el 58%). Segons aquesta distribució, Eivissa i Formentera tenen una població heterogènia pel que fa al seu origen, com ho corrobora el fet que la població autòctona supera en poc el 50% del total de la població empadronada.
2. Pel que fa a la distribució de la població empadronada l'any 1996 segons el tipus de nacionalitat, Eivissa i Formentera té la proporció de població amb nacionalitat estrangera sobre el total més alta de les Illes: el 7,82% del total d'empadronats a Eivissa i a Formentera són estrangers, davant el 3,84% de Mallorca i el 2,95% de Menorca, mentre que el percentatge mitjà per a les Illes Balears és del 4,20%. És molt important l'increment percentual dels estrangers empadronats a Eivissa i a Formentera en el període 1991/96 (104,79%), que contrasta molt amb l'increment del 5,87% dels espanyols. Aquesta diferència tan significativa potser deguda a la forta influència que tenen els fluxos migratoris en la composició del moviment de la població estrangera, i que en el cas dels nacionals espanyols sol estar més fortament determinada pel moviment natural de la població (naixements i defuncions) que pel saldo migratori; aquest fet accentua el ritme d'increment dels estrangers enfront dels nacionals del país.

A.2. Distribució de la població estrangera segons el lloc de procedència

La distribució de la població estrangera segons sigui nacional d'un país membre de la Unió Europea o nacional de qualsevol altre país del món, ens permet conèixer la proporció de comunitaris/extracomunitaris a Eivissa i a Formentera:

	1991	% sobre total1991	1996	% sobre total1996	% variació1991/96
Comunitaris	2.154	66,96	4.661	70,75	116,39
Extracomunitaris	1.063	33,04	1.927	29,25	81,28
Total	3.217	100,00	6.588	100,00	104,79

9 Les fonts emprades en aquest apartat són el cens de població de 1991 i el Padró Municipal d'Habitants de 1996. Aquest apartat està més desenvolupat a l'ANNEX 1.

D'aquesta taula podem inferir que, tant l'any 1991 com el 1996, més de la meitat de la població estrangera empadronada a Eivissa i a Formentera són nacionals d'un estat membre de la Unió Europea: l'any 1991 el 67% del totals dels estrangers són comunitaris i l'any 1996 són el 71% (aproximadament, de cada 4 estrangers empadronats 3 són comunitaris). La variació percentual en el període intercensal 1991/96 dels comunitaris (116,39%) és superior al percentatge d'increment de la població estrangera extracomunitària (81,28%). L'any 1996, els estrangers empadronats comunitaris representen quasi les 3/4 parts de la població total estrangera empadronada a Eivissa i a Formentera.

En quant a la variació de la població immigrant per continents d'origen en el període 1991/96, el grup que ha tengut una variació més important és el format pels procedents d'Amèrica Central (l'any 1991 eren 29 persones i l'any 1996 són 84) amb un percentatge d'increment de 189,7%. En segon lloc, cal destacar l'increment percentual del 177,5% del grup format pels nacionals dels països d'Europa que no són membres de la Unió Europea. En tercer lloc, destaca l'augment del 123,6% dels procedents del continent africà: de 326 estrangers empadronats l'any 1991 ha passat a tenir-ne 729 el 1996.

El col·lectiu més nombrós entre els estrangers empadronats a Eivissa i a Formentera és el format pels nacionals dels països membres de la Unió Europea, amb un increment en freqüència absoluta de 2.507 estrangers: l'any 1991 hi havia 2.154 comunitaris empadronats i l'any 1996 són 4.661. En termes percentuals es tradueix en un increment del 116,4%. Malgrat els comunitaris és el grup més nombrós, el seu increment relatiu en el període 1991/96 és menor que el que han tengut els altres grans grups esmentats abans.

Així i tot, l'any 1996 els nacionals de la Unió Europea són el 70,75% del total de la població estrangera empadronada en aquestes illes. Això equival a dir que gairebé _ parts dels estrangers empadronats a Eivissa i a Formentera són comunitaris. Aquesta proporció només és superada per Menorca (on els comunitaris són el 80% del total d'estrangers empadronats) i és molt similar a la de Mallorca (el 70,73% del total).

La distribució percentual de la població estrangera per continents i grans regions de procedència sobre el total de població estrangera empadronada a Eivissa i a Formentera l'any 1996 és la següent:

	% sobre total	% acumulat
Unió Europea	70,75	70,75
Resta d'Europa	3,75	74,5
Amèrica del Nord	2,14	76,64
Amèrica Central	1,28	77,92
Amèrica del Sud	5,95	83,87
Àfrica	11,07	94,94
Àsia	4,92	99,86
Oceania	0,12	99,98
Apàtrides	0,03	100,00
Total	**100,00**	

Les principals nacionalitats d'origen dels estrangers empadronats a Eivissa i a Formentera l'any 1996 –ordenades de major a menor percentatge sobre el total– són les següents:

1. més d'_ dels estrangers empadronats a Eivissa i a Formentera són alemanys (el 28,43% del total dels estrangers);
2. els anglesos empadronats tenen un percentatge molt inferior (16,01%);
3. els francesos (10,35%):
4. els marroquins (10,25%);
5. els italians (5,84%);
6. els dels Països Baixos (4,10%);
7. els argentins (3,29%);
8. els filipins (3,29%);
9. els suïssos (2,94%);
10. els belgues (2,64%);
11. els dels Estats Units d'Amèrica (1,97%);
12. els brasilers (0,80%).

B. Menorca és l'illa que ha tengut un augment menor del contingent de població estrangera empadronada al llarg del quinquenni 1991/96. L'any 1991 hi ha 1.391 estrangers empadronats, i l'any 1996 són 1.975. El creixement de la població amb nacionalitat estrangera en el període intercensal 1991/96 en valors absoluts és de 584 persones; aquest creixement es tradueix en un percentatge d'increment en aquest període del 41,98%. En comparació amb la variació relativa de la població estrangera empadronada a les altres illes, la població estrangera empadronada a Menorca augmenta percentualment amb un ritme inferior a l'augment de la població estrangera empadronada a Eivissa i a Formentera (104,79%) i a Mallorca (90,26%).

B.1. La **distribució de la població empadronada a Menorca** per lloc de naixement és la següent: el 4,2% dels habitants empadronats l'any 1996 han nascut a l'estranger (l'any 1991 era el 3,3% del total); el 20,5% del total d'habitants empadronats han nascut a altres comunitats autònomes de l'estat espanyol (l'any 1991 era el 20,2% del total); i 3/4 parts dels habitants empadronats a Menorca han nascut a les Illes Balears (exactament, el 75,3% del total) –l'any 1991 el percentatge d'autòctons sobre el total era superior (76,5%).

D'aquesta distribució podem inferir a grans trets que Menorca és l'illa que té major proporció de població autòctona sobre el total (amb molta diferència respecte de Mallorca i d'Eivissa i Formentera), i també és la que té menor proporció de població estrangera respecte del total de població empadronada.

Per tipus de nacionalitat, només el 2,95% del total d'habitants empadronats a Menorca l'any 1996 tenen nacionalitat estrangera. Aquest percentatge és inferior al percentatge mitjà calculat pel total de les Illes Balears (el 4,20% del total) i també inferior a les freqüències relatives obtingudes per a Mallorca (3,84%) i per a Eivissa i Formentera (7,82%).

La distribució de la població estrangera empadronada a Menorca segons siguin nacionals d'algun país membre de la Unió Europea o nacionals de qualsevol altre país del món ens permet conèixer la proporció de comunitaris/extracomunitaris i la seva variació relativa al llarg del quinquenni 1991/96:

	1991	% sobre total1991	1996	% sobre total1996	% variació1991/96
Comunitaris	1.150	82,67	1.580	80,00	37,39
Extracomunitaris	241	17,33	395	20,00	63,90
Total	1.391	100,00	1.975	100,00	41,98

D'aquesta taula podem inferir que la proporció de comunitaris (0,83) corresponent a 1991 és superior a la proporció obtinguda per a l'any 1996 (0,8). Per tant, la variació relativa de la població estrangera extracomunitària (63,90%) en el període 1991/96 quasi duplica el percentatge d'increment de la població dels països de la Unió Europea (37,39%).

Inversament al que ocorre a Menorca, a Eivissa i a Formentera és major l'increment percentual dels comunitaris que el dels extracomunitaris; en canvi, a Mallorca es dóna en el mateix sentit que a Menorca.

B.2. Distribució de la població estrangera per lloc de procedència

La variació relativa en el període 1991/96 de la població estrangera empadronada per continents i grans regions de procedència ens dóna unes diferències de creixement significatives entre aquestes grans regions: la regió que ha tengut una variació relativa major és la que està formada pels països d'Europa que no formen part de la Unió Europea (amb un percentatge d'increment del 300%); en segon lloc, augmenten percentualment els estrangers que provenen d'Amèrica Central (141,7%); en tercer lloc, els d'Àfrica (73,8%). En ordre decreixent es situen els d'Àsia (37,5%); els de la Unió Europea (37,4%); els d'Amèrica del Nord (27,6%); i els d'Amèrica del Sud (17,6%).

La distribució de les freqüències relatives que corresponen a cada continent i gran regió de procedència de la població estrangera empadronada a Menorca l'any 1996 és la següent:

	% sobre total
Unió Europea	80,00
Resta d'Europa	4,05
Amèrica del Nord	1,87
Amèrica Central	1,47
Amèrica del Sud	5,06
Àfrica	5,72
Àsia	1,67
Oceania	0,15
Apàtrides	0,00
Total	**100,00**

Les principals nacionalitats d'origen dels estrangers empadronats a Menorca l'any 1996 (ordenats de major a menor percentatge sobre el total) són les següents:

1. més del 50% dels estrangers empadronats a Menorca són anglesos (el 54,23% sobre el total dels estrangers empadronats a Menorca); percentatge que, en alguns municipis, supera el 65% sobre el total d'estrangers;
2. el 9,92% dels estrangers són alemanys (un percentatge molt inferior al d'anglesos);
3. els italians són el 5,37% del total;
4. els francesos (4,30%);
5. els marroquins (4,30%);
6. els dels Països Baixos (3,19%);
7. els argentins (2,08%);
8. els procedents de l'antiga Iugoslàvia (1,92%);
9. els dels Estats Units d'Amèrica (1,57%);
10. els suïssos (1,52%);
11. els cubans (0,96%);
12. els uruguaians (0,91%).

C. Mallorca té un percentatge d'increment de la població estrangera empadronada en el període intercensal 1991/96 del 90,26%; el segon percentatge més alt de les illes, només superat per les Pitiüses, que augmenta el 104,79%. La variació absoluta de la població estrangera empadronada a Mallorca durant aquest quinquenni és de 11.106 persones: l'any 1991 hi ha 12.304 estrangers empadronats i l'any 1996 són 23.410.

C.1. La distribució de la població empadronada a Mallorca per lloc de naixement és la següent: el 5,7% del total d'habitants empadronats a Mallorca l'any 1996 (35.008 persones) ha nascut a l'estranger –mentre que l'any 1991 era el 4% del total d'empadronats (22.665 persones); més d'1/4 del total de la població (el 25,7%; és a dir, 156.756 persones) ha nascut a altres comunitats autònomes de l'estat espanyol –proporció que ha disminuït en comparació al 25,9% sobre el total de l'any 1991); i el percentatge de la població autòctona sobre el total de la població empadronada també ha disminuït al llarg d'aquest període intercensal: l'any 1991 era el 70,1% del total, mentre que l'any 1996 és el 68,5%. En valors absoluts hem passat de 398.227 persones nascudes a les Illes Balears als 417.386 de l'any 1996.

En termes relatius, i sempre referint-nos a la població empadronada a Mallorca l'any 1996, la població que ha nascut a l'estranger és la que té el major percentatge d'increment en aquest període intercensal (el 54,46%); en segon lloc la població nascuda a altres comunitats autònomes (6,42%); i en darrer lloc la població autòctona, que ha augmentat a un ritme molt inferior (4,81%).

Aquest important augment de la població estrangera en aquest període en comparació amb l'increment de la població autòctona és indicatiu de la influència que té aquest contingent sobre l'estructura demogràfica de la població empadronada a l'illa de Mallorca.

La distribució del contingent de població estrangera empadronada a Mallorca segons el tipus de nacionalitat ens permet conèixer la distribució de la població estrangera segons siguin nacionals d'un estat membre de la Unió Europea o nacionals d'un país extracomunitari, i la seva variació relativa:

	1991	% sobre total1991	1996	% sobre total1996	% variació1991/96
Comunitaris	9.017	73,29	16.558	70,73	83,63
Extracomunitaris	3.287	26,71	6.852	29,27	108,46
Total	12.304	100,00	23.410	100,00	90,26

La variació relativa en aquest període de la població estrangera extracomunitària és superior a la variació dels comunitaris. A Menorca també hi ha hagut un major augment percentual dels extracomunitaris que dels comunitaris, mentre que a les Pitiüses s'ha incrementat més el percentatge de comunitaris que el d'extracomunitaris.

Cal subratllar que Menorca té el major percentatge de comunitaris sobre el total de població estrangera empadronada l'any 1996 (80%); en segon lloc les Pitiüses, amb el 70,75%; i en tercer lloc Mallorca, amb un percentatge mínimament inferior al de les Pitiüses (70,73%). A les tres illes hi ha una proporció de quasi 3/4 de nacionals de la Unió Europea sobre el total d'estrangers empadronats; és a dir, 3 de cada 4 estrangers són comunitaris.

C.2. Distribució de la població estrangera segons el lloc de procedència

Quant als continents i grans regions de procedència, la que té el major percentatge d'increment en el període intercensal 1991/96 és l'Amèrica Central (330,66%); en segon lloc Àfrica (288,97%); i en tercer lloc la resta de països europeus que no pertanyen a la Unió Europea (133,33%). El percentatge d'increment intercensal dels que venen de l'Amèrica Central i estan empadronats a Mallorca és molt superior a l'increment percentual que té aquest mateix contingent a Menorca (141,67%), i a Eivissa i Formentera (189,66%). El contingent de població africana empadronada a Mallorca ha augmentat molt més en el període 1991/96 a Mallorca que a les Pitiüses (123,62%), i a Menorca (73,85%). En canvi, en el cas de la població de la resta d'Europa l'increment intercensal és superior a Menorca (300%) que a les Pitiüses (177,53%), i que a Mallorca (133,33%).

Les grans regions que han tengut un menor percentatge d'increment intercensal en aquest quinquenni a Mallorca són: Amèrica del Nord (augmenta el 21,45%) i Amèrica del Sud (37,32%). En el cas de la variació relativa del contingent de població de l'Amèrica del Nord, l'increment d'aquest contingent a Menorca (27,59%) ha estat superior que el de Mallorca, i el de les Pitiüses (36,89%) major que el de Menorca. La variació relativa de la població empadronada a Menorca que prové d'Amèrica del Sud (17,65%) és inferior que la de Mallorca, i la que està empadronada a les Pitiüses (14,96%) és inferior al percentatge d'increment intercensal de Menorca.

Distribució percentual de la població estrangera empadronada a Mallorca per continents i grans regions de procedència segons el padró municipal d'habitants de 1996:

	% sobre total
Unió Europea	70,73
Resta d'Europa	4,78
Amèrica del Nord	2,08
Amèrica Central	2,52
Amèrica del Sud	7,50
Àfrica	9,04
Àsia	3,05
Oceania	0,26
Apàtrides	0,03
Total	100,00

Per països de procedència, la distribució de la població estrangera empadronada a Mallorca l'any 1996 –ordenats de major a menor segons el percentatge sobre el total– és la següent:

1. més d' 1/4 de la població estrangera és alemanya (el 26,40% dels estrangers);
2. els anglesos són el 20,15% del total de la població estrangera –els alemanys i els anglesos sumen gairebé la meitat de la població estrangera (el 46,55% del total);
3. els francesos tenen un percentatge molt inferior als dos primers (8,11%);
4. els marroquins (6,60%);
5. els que venen dels Països Baixos (3,08%);
6. els argentins (2,96%);
7. els italians (2,91%);
8. els bèlges (2,73%);
9. els suecs (2,29%);
10. els suïssos (2,08%);
11. els dels Estats Units d'Amèrica (1,84%);
12. els danesos (1,38%);
13. els dominicans (1,26%);
14. els austríacs (1,17%);
15. els portuguesos (1,17%).

L'ordenació de major a menor dels principals països d'origen de la població estrangera segons el volum per a cada una de les illes ens permet comparar la procedència dels estrangers empadronats a cada una d'aquestes.

Mallorca i les Pitiüses coincideixen en els quatre primers països d'origen de la seva població estrangera: en ambdues illes el primer lloc l'ocupa **Alemanya**; el segon lloc el **Regne Unit**; el tercer **França**; el quart el **Marroc**. Fins aquí coincideixen Mallorca i les Pitiüses.

En canvi, els quatre primers països d'origen de la població estrangera empadronada a Menorca de major a menor volum són: 1. el **Regne Unit**; 2. **Alemanya**; 3. **Itàlia**; 4. **França**.

El cinquè lloc l'ocupa Itàlia en el cas de les Pitiüses; Països Baixos a Mallorca; i Marroc a Menorca. El sisè lloc l'ocupen els Països Baixos a Menorca i a les Pitiüses; mentre que a Mallorca l'ocupa Argentina.

7.- La taxa d'estrangers empadronats (estrangers empadronats per 1.000 habitants) per municipis de les Illes Balears segons la revisió del padró de dia 1/1/1998

Segons les dades de l'última revisió del padró municipal d'habitants, de día 1/1/1998 hi ha 38.260 persones empadronades a les Illes Balears amb nacionalitat estrangera sobre un total de 796.483 habitants; és a dir, el 4,8% dels empadronats tenen nacionalitat estrangera. El percentatge dels estrangers sobre el total d'habitants empadronats de l'any 1996 és el 4,2% i el de l'any 1991 és el 2,38%. En el període intercensal 1991/98 s'ha duplicat el percentatge d'estrangers sobre el total de la població de dret.

El creixement percentual del nombre d'estrangers empadronats a les Illes Balears al llarg del període analitzat ha estat:

	1991/96	1996/98	1991/98
Variació absoluta	15.061	6.287	21.348
Variació relativa	89,06	19,66	126,23

El creixement relatiu del període 1991/96 (89,06%) és molt superior al del període 1996/98 (19,66%), ja que el gran augment del contingent d'estrangers a les Illes Balears va tenir lloc l'any 1996 i de llavors ençà aquesta tendència es manté a l'augment però el ritme de creixement és inferior respecte al que tengué

lloc durant 1991/96. En conjunt el creixement relatiu del volum d'estrangers empadronats a les Illes Balears en el període 1991/98 és molt considerable: 126,23%.

L'anàlisi de la taxa de residents estrangers –persones amb nacionalitat estrangera empadronats per 1.000 habitants- per al conjunt de les Illes Balears ens permet conèixer quants estrangers empadronats hi ha per cada 1.000 habitants– empadronats (població de dret).

La taxa d'estrangers corresponent a l'any 1998 és de 48,04 per mil; és a dir, de cada 1.000 habitants empadronats 48 tenen nacionalitat estrangera. La taxa de 1996 és lleugerament inferior a la de 1998: el 42,05 per mil. En canvi respecte al 23,85 per mil de 1991 hi ha hagut un important augment de la taxa. És a dir, en el període 1991/96 la taxa ha augmentat molt considerablement: 18,2 punts, mantenint-se pràcticament estable durant el període 1996/98 amb un creixement de només 5,99 punts. La taxa d'estrangers es multiplica per 2 durant el període 1991/98: del 23,89 per mil de 1991 passa al 48,04 de 1998.

Com a referència, val a dir que la taxa d'estrangers empadronats a les Illes Balears segons la revisió del padró de dia 1/1/1998 (el 48,04 per mil) és similar a la taxa de residents estrangers a Illes Balears segons el registre de la Policia a 31/12/1998 (50,72 per mil per al conjunt de els Illes Balears). La quasi total coincidència entre ambdues taxes –tot i que es tracta de dues fonts diferents– és significativa perquè valida la xifra que manejam.

Respecte a la xifra que ens dóna l'Anuari Estadístic d'Estrangeria de 1998, la taxa a les Illes Balears (50,72 per mil) és molt superior a la que s'obté per al conjunt de l'estat espanyol (18,06), i se situa en el primer lloc entre les comunitats autònomes amb una taxa major de residents estrangers, seguida de prop per les Canàries (42,24) i més de lluny per Madrid (29,08) i Catalunya (24,21), que són les comunitats autònomes amb una taxa superior a la mitjana estatal.

L'anàlisi de la taxa d'estrangers empadronats per municipi de les Illes Balears segons la revisió del padró de dia 1/1/1998 ens permet conèixer quina és la distribució territorial dels municipis amb major nombre d'estrangers empadronats respecte al total de població de dret.

Així, obtenim la següent classificació dels municipis de menor a major taxa d'estrangers empadronats per 1.000 habitants per illes:

Taxa estrangers per 1.000 habitants	Municipis de Mallorca
0-50	Algaida, Artà, Banyalbufar, Binissalem, Bunyola, Campanet, Campos, Consell, Escorca, Esporles, Inca, Lloret, Lloseta, Llubí, Manacor, Maria, Marratxí, Montuïri, Muro, Palma, Petra, Porreres, Sant Joan, Santa Maria, Selva, Sineu, Vilafranca, Ariany. (28 municipis)
50-100	Alaró, Alcúdia, Búger, Capdepera, Costitx, Estellencs, Felanitx, Llucmajor, Mancor, Pollença, sa Pobla, Sencelles, Santa Eugènia, Santa Margalida, Santanyí, Ses Salines, Son Servera, Valldemossa. (18 municipis)
100-150	Puigpunyent, Sant Llorenç des Cardassar, Sóller. (3 municipis)
150-200	Andratx, Calvià, Fornalutx. (3 municipis)
>200	Deià (1 municipi)

Taxa estrangers per 1.000 habitants	Municipis de Menorca
0-50	Ciutadella, Ferreries, Maó, es Migjorn Gran. (4 municipis)
50-100	Alaior, es Mercadal, Sant Lluís, es Castell. (4 municipis)
100-150	-
150-200	-
>200	-

Taxa estrangers per 1.000 habitants	Municipis d'Eivissa-Formentera
0-50	Eivissa (1 municipi)
50-100	Sant Antoni (1 municipi)
100-150	Sant Josep, Santa Eulària (2 municipis)
150-200	Formentera, Sant Joan de Labritja. (2 municipis)
>200	-

GOVERN
DE LES ILLES BALEARS

Conselleria de Benestar Social

OBJECTIUS I ACCIONS

2.- OBJECTIUS I ACCIONS

OBJECTIUS GENERALS

1. Garantir l'exercici dels drets i les llibertats democràtiques dels immigrants, establint-ne les accions adients.

2. Dissenyar i desplegar una política global en matèria d'immigració a les Illes Balears.

3. Establir una via de diàleg i participació entre l'Administració i les associacions i les ONG representatives de la població immigrant.

4. Garantir l'accés de la població immigrant a la xarxa pública dels serveis socials, per tal de rebre la informació, l'assessorament, el suport i les prestacions bàsiques.

5. Possibilitar l'accés de la població immigrant a un habitatge digne.

6. Possibilitar la inserció en el mercat laboral dels treballadors immigrants amb dificultats d'incorporació, tot donant suport a la seva integració dins l'entorn laboral i promovent els canvis necessaris en la societat per facilitar aquesta integració.

7. Promoure la formació adient dels professionals que treballen directament amb la població immigrant.

8. Promoure i facilitar la inserció laboral de la població immigrant amb igualtat de condicions que la resta dels treballadors.

9. Garantir als immigrants l'accés i la integració al sistema educatiu.

10. Garantir als immigrants l'assistència sanitària.

11. Promoure la integració social, cultural i lingüística dels immigrants i la creació d'espais de trobada intercultural, així com el reconeixement i el respecte a la diversitat.

12. Promoure projectes de cooperació en el marc de la promoció dels drets humans, per tal d'evitar que la població dels països més desafavorits no es vegi abocada a una immigració no desitjada.

OBJECTIUS I ACCIONS PER ÀREES D'ACTUACIÓ

ÀREA DELS DRETS I LLIBERTATS DEMOCRÀTICS

La Constitució espanyola de 1978, norma fonamental de l'estat espanyol, estableix, en l'article 13, que els estrangers gaudeixen dels drets fonamentals garantits dins el títol primer de la Constitució.

Els estrangers, siguin o no immigrants, són titulars de drets constitucionals que, tal com es diu a l'article 13, tenen un contingut i un exercici que es determina per la Llei, però cal tenir en compte que els drets sense garanties són pura retòrica jurídica.

El desenvolupament legal dels drets fonamentals dels estrangers ha estat escàs; bàsicament es produeix en el títol primer de la Llei sobre els drets i llibertats dels estrangers a Espanya (Llei orgànica 7/1985, d'1 de juliol). Aquesta norma se refereix als drets polítics de sufragi actiu i passiu, a l'accés a càrrecs públics, a la circulació lliure, al dret d'establiment, als drets de reunió i associació, al dret a l'educació, a la llibertat d'ensenyament, dret de sindicació i a la llibertat de vaga. Aquesta Llei subjecta l'exercici d'aquests drets a la condició d'estar a l'estat espanyol en qualitat de *resident legal*.

Per una altra banda, la nova Llei sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social (Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener) és innovadora pel fet que se refereix als drets i a les llibertats dels estrangers condicionats en molts casos només a que s'inscriguin al padró del municipi de residència.

El col·lectiu d'immigrants, en qualsevol situació administrativa, és també titular de drets fonamentals pel fet d'estar empadronat. A més, la Constitució atribueix determinats drets fonamentals a la persona en tant que ho és. Així, l'article 14 garanteix a tots els ciutadans la igualtat davant la llei, sense que hi pugui prevaler cap discriminació per raó de naixement, raça, religió, opinió o qualsevol altra condició o circumstància personal o social; l'article 15 atorga a tothom el dret a la vida i a la integritat física; l'article 16 garanteix el dret a la llibertat ideològica, religiosa i de culte; l'article 17 reconeix el dret a la llibertat i seguretat, a la tutela efectiva de jutges i tribunals.

L'empadronament farà que puguin gaudir de drets, i es donarà a conèixer mitjançant programes d'informació i promoció de l'empadronament; per tal que es puguin resoldre casos de persones que han trobat problemes per inscriure's al padró municipal, es faran jornades per donar a conèixer la Llei 4/2000.

Per una altra banda, el Codi Penal (en el seu article 22.4t) preveu com a agreujant de la pena que el fet delictiu sigui per motius racistes o xenòfobs: "Cometre un delicte per motius racistes, antisemítics o un altre tipus de discriminació referent a la ideologia, religió o creences de la víctima, l'ètnia o nació a la qual pertany" Entenem com a discriminació la dispensa d'un tracte desigual. La discriminació dins l'àmbit social és més un fenomen que un acte.

Per aquests casos, es preveu establir un servei de suport jurídic, impulsar la creació del síndic de greuges, potenciar l'organització de conferències, col·loquis, intercanvis culturals, etc. per tal que hi hagi un coneixement entre les diferents cultures i, d'aquesta manera, preveure el racisme i la xenofòbia.

OBJECTIU GENERAL 1.

Garantir l'exercici dels drets i les llibertats democràtiques dels immigrants amb les accions adients.

OBJECTIU ESPECÍFIC 1.1.

Desenvolupar mesures adreçades a què tots els municipis de les Illes Balears apliquin la normativa vigent en matèria d'empadronament i a promoure la inscripció de tots els immigrants al padró municipal.

ACCIÓ 1.1.1

Elaboració d'un programa d'informació i promoció de l'empadronament: "D'immigrant a ciutadà: empadrona't".

- Organismes competents: Ministeri de Treball i Afers Socials, Conselleria de Benestar Social, Consells Insulars, FELIB.

OBJECTIU ESPECÍFIC 1.2
Garantir que tota la normativa autonòmica i local sigui respectuosa amb els immigrants i la seva diversitat.

ACCIÓ 1.2.1
Organització de jornades d'estudi sobre la nova llei dels drets i llibertats dels estrangers i la seva integració social, on hi participin els secretaris d'ajuntaments, personal administratiu, etc., per tal que les ordenances, les circulars i els reglaments s'adaptin a la nova llei i siguin respectuosos amb aquests i la seva diversitat.
- Organismes responsables: Ministeri de Treball i Afers Socials, Conselleria de Benestar Social, consells insulars, ajuntaments.

OBJECTIU ESPECÍFIC 1.3
Promoure les vies jurídiques adients per tal que les persones i els grups de persones immigrants puguin fer valer els seus drets i les garanties constitucionals davant d'actituds racistes i xenòfobes.

ACCIÓ 1.3.1
Establiment d'un servei de suport jurídic per a les víctimes d'agressions i discriminacions de caràcter ètnic a les oficines d'ajuda a les víctimes del delicte en coordinació amb les oficines d'informació, i les associacions d'immigrants, per tal de fer valer els seus drets fonamentals com a ciutadans.
- Organismes competents: Ministeri de Treball i Afers Socials, Conselleria de Benestar Social, Conselleria de Presidència.

OBJECTIU ESPECÍFIC 1.5
Aconseguir que totes les associacions d'immigrants, les ONG, les serveis d'atenció i orientació i l'Administració en general, coneguin la nova Llei i tota la normativa que se'n derivi.

ACCIÓ 1.5.1
Organització de jornades informatives amb els serveis i els organismes implicats.
- Organismes competents: Ministeri de Treball i Afers Socials, Conselleria de Benestar Social, consells insulars, ajuntaments.

ÀREA DE SERVEIS SOCIALS

La Llei 9/1987, d'11 de febrer, d'acció social, assenta el marc normatiu d'un sistema d'acció social integrat a la comunitat autònoma. Aquesta Llei tendeix a afavorir el desenvolupament ple de la persona dins la societat i a superar i prevenir-ne les causes determinants de la marginació, tot promovent-ne la integració social plena. En aquest sentit una acció dirigida a integrar socialment els immigrants estaria emparada per la Llei 9/1987. Segons assenyala l'article 4 de la Llei d'acció social, els estrangers, asilats, refugiats i apàtrides podran ser beneficiaris de la Llei, d'acord amb el que es disposa en els convenis internacionals i, si aquests hi manquen, en el principi de reciprocitat.

De la Llei d'acció social es desprèn que l'Administració de les Illes Balears pot dur a terme programes d'actuació en benefici dels diferents col·lectius d'immigrants. En aquesta tasca, hi poden intervenir també els consells insulars i els ajuntaments. Per una altra banda, és possible subvencionar entitats d'iniciativa social i sense afany de lucre que tenguin com a finalitat social promoure la integració dels col·lectius d'immigrants en la societat balear.

El camp d'actuació dels Serveis Socials ha anat experimentant modificacions al llarg del temps. La dinàmica social i l'acció política en cada època ha evolucionat tant en la caracterització de les demandes socials com en la forma d'atendre-les.

En la actualitat, el sistema públic de Serveis Socials està inspirat en el principi d'universalitat: tots els ciutadans tenen dret a rebre els recursos, les accions o les prestacions socials que garanteixin el principi d'igualtat, i els poders públics tenen el deure de proveir-los.

El sistema públic de Serveis Socials s'estructura en dos nivells: en el primer nivell es troben els Serveis Socials de base, destinats a tota la població, independentment de les seves característiques socials i demogràfiques, per la qual cosa les actuacions que duen a terme, són universals. És el que s'anomena prestacions bàsiques del sistema (informació i orientació, ajuda a domicili, allotjament i convivència, prevenció i inserció social, etc.). En un segon nivell s'hi inclouen els serveis socials especialitzats, sectorials o específics. Impliquen una actuació sobre un col·lectiu o grup de població amb característiques peculiars comunes.

El sistema públic de Serveis Socials ha de desenvolupar les actuacions necessàries per tal de donar resposta als àmbits específics de les seves necessitats que són els seus referents, per la qual cosa es proposa la consolidació, l' ampliació i la creació de nous serveis de suport tècnic especialitzat a la xarxa d'atenció primària municipal

Per tal de conèixer a fons la realitat del fenomen de la immigració a les Illes Balears, s'impulsarà la creació de l'Observatori Permanent de la Immigració, així com la implementació del Qüestionari OPI mitjançant la xarxa d'atenció primària. D'aquesta manera es podran realitzar investigacions, estudis, anàlisi de dades, etc. i establir-ne les prioritats per aquest col·lectiu dins el desplegament del Pla.

Igualment, per tal d'articular un sistema àgil de coordinació, seguiment i avaluació de totes les accions i les programes que es desenvolupin dins l'àmbit de la immigració, es crearan dues comissions interdepartamentals, una amb participació dels tres àmbits de l'administració (autonòmic, local i perifèrica de l'estat) i un altre amb la representació de les conselleries implicades.

Per tal d'establir una via de diàleg i participació entre l'administració i les associacions i les ONG representatives de la població immigrant es potenciarà el funcionament del Fòrum de la Immigració de les Illes Balears.

La població immigrant fa poc ús del dret a gaudir dels recursos o les prestacions socials, pel desconeixement dels serveis i per la por d'alguns a acudir a centres oficials. També es troben que quan arriben a les nostres illes no hi ha una xarxa organitzada per atendre'ls en les seves necessitats bàsiques. Per aquests fets es divulgarà l'existència dels recursos socials a l'abast de la població immigrant a través de fullets informatius, i es proposa l'elaboració i el desplegament d'un programa específic d'atenció temporal als nou vinguts.

OBJECTIU GENERAL 2.

Dissenyar, desplegar i executar una política global en matèria d'immigració a les Illes Balears.

OBJECTIU ESPECÍFIC 2.1

Articular un sistema àgil i eficaç de coordinació, seguiment i avaluació de totes les accions i programes que es desenvolupin, per tal de coordinar polítiques integrals entre els diferents nivells de la administració.

ACCIÓ 2.1.1

Creació d'una comissió interdepartamental, amb participació dels tres nivells de l'Administració: Administració perifèrica de l'estat, Administració autonòmica, Administració local.

- Organismes competents: Ministeri de Treball i Afers Socials, Conselleria de Benestar Social, consells insulars, ajuntaments.

ACCIÓ 2.1.2

Creació d'una Comissió Interdepartamental en l'àmbit autonòmic amb representació de totes les conselleries implicades.

- Organismes competents: Govern de les Illes Balears.

ACCIÓ 2.1.3
Creació de l'Observatori Permanent de la Immigració, per tal de tenir coneixement, en tot moment, de la realitat del fenomen de la immigració, amb la finalitat de reajustar els objectius i elaborar els programes més adients per a aquest sector de la població, mitjançant la creació d'una unitat tècnica per a la realització d'investigacions, estudis, anàlisi de les dades estadístiques, publicacions, etc.; l'anàlisi del mercat laboral del col·lectiu immigrant; l'avaluació del grau de resposta sociolaboral dins el col·lectiu dels immigrants; l'estudi sobre la situació familiar dels immigrants, i d'altres.
- Organismes competents: Ministeri de Treball i Afers Socials, Conselleria de Benestar Social, Conselleria de Treball i Formació, consell insulars, ajuntaments.

ACCIÓ 2.1.4
Implementació del Qüestionari OPI.
- Organismes competents: Conselleria de Benestar Social, consells insulars, ajuntaments, entitats col·laboradores.

ACCIÓ 2.1.5
Formació i suport a la xarxa d'atenció primària i entitats col·laboradores com a responsable de l'aplicació del qüestionari.
- Organismes competents: Ministeri de Treball y Afers Socials. Conselleria de Benestar Social, consells insulars, ajuntaments, entitats col·laboradores.

OBJECTIU GENERAL 3
Establir una via de diàleg i participació entre l'Administració, les associacions d'immigrants, les entitats socials i les ONG relacionades amb la població immigrant.

OBJECTIU ESPECÍFIC 3.1
Potenciar una via de participació activa, una via de diàleg, una via de consulta per tal de generar accions, espais de trobada, etc.

ACCIÓ 3.1.1
Potenciació del funcionament del Fòrum de la immigració de les Illes Balears.
- Organismes competents: Conselleria de Benestar Social

ACCIÓ 3.1.2
Promoció de la creació dels fòrums de Menorca, Eivissa i de les corporacions locals i col·laboració amb el de Mallorca.
- Organismes competents: Conselleria de Benestar Social, consells insulars.

OBJECTIU GENERAL 4
Garantir l'accés de la població immigrant, en igualtat de condicions, a la xarxa pública dels Serveis Socials per tal de rebre la informació, l'assessorament, el suport, els serveis i les prestacions socials.

OBJECTIU ESPECÍFIC 4.1
Informar i promoure l'assistència dels immigrants a la xarxa d'atenció primària municipal.

ACCIÓ 4.1.1
Divulgació de l'existència dels recursos socials a l'abast de la població immigrant. Elaboració de fullets informatius: "ON ANAR PER…?" "QUÈ FER PER…?", en diferents idiomes, que es posaran a l'abast de la població des dels serveis d'atenció primària, associacions i organismes oficials.
- Organismes competents: Ministeri de Treball i Afers Socials, Conselleria de Benestar Social, consells insulars, ajuntaments, entitats.

ACCIÓ 4.1.2
Promoció de l'atenció de la població immigrant en tasques d'informació i orientació en els cen-

tres de Serveis Socials.
• Organismes competents: Ministeri de Treball i Afers Socials, Conselleria de Benestar Social, consells insulars, ajuntaments.

ACCIÓ 4.1.3
Promoció de l'accés de la població immigrant a les prestacions i serveis del Sistema Balear de Serveis Socials: suport transitori comunitari, i d'altres.
• Organismes competents: Ministeri de Treball i Afers Socials, Conselleria de Benestar Social, consells insulars, ajuntaments.

OBJECTIU ESPECÍFIC 4.2
Ampliar, consolidar i crear nous programes i serveis de suport tècnic especialitzat a la xarxa d'atenció primària municipal.

ACCIÓ 4.2.1
Creació de les oficines d'informació i orientació als immigrants, OFIM, amb una priorització de la cobertura d'aquelles àrees geogràfiques amb més incidència de població immigrant i que actualment no disposen de servei.
• Organismes competents: Ministeri de Treball i Afers Socials, Conselleria de Benestar Social, consells insulars, ajuntaments.
ACCIÓ 4.2.2
Elaboració i desplegament d'un programa específic d'atenció i acollida temporal als immigrants nou vinguts i de cobertura de les necessitats bàsiques.
• Organismes competents: Ministeri de Treball i Afers Socials, Conselleria de Benestar Social, consells insulars, ajuntaments.

ACCIÓ 4.2.3
Organització de projectes d'intercanvis culturals que facilitin la integració social de la dona, per tal de promoure el coneixement mutu i els valors de les societats emissores i la societat de les Illes Balears.
• Organismes competents: Conselleria de Benestar Social, consells insulars, ajuntaments i entitats socials.

OBJECTIU ESPECÍFIC 4.3
Adaptar la normativa vigent en matèria de Serveis Socials a la problemàtica específica de la població immigrant.

ACCIÓ 4.3.1
Adaptació de la normativa vigent en matèria de Serveis Socials a la problemàtica específica de la població immigrant.
• Organismes competents: Govern de les Illes Balears, consells insulars i ajuntaments.

ÀREA DE L'HABITATGE

Una de les problemàtiques fonamentals dels immigrants que arriben a les Illes és l'accés a un habitatge, sobretot durant la temporada d'estiu, mesos de màxima ocupació turística i laboral a les Balears. A l'estiu és relativament fàcil trobar feina mentre que resulta molt complicat trobar un habitatge. Als mesos d'hivern creix la dificultat d'inserció laboral, però minven els problemes per trobar allotjament. Per pal·liar aquesta problemàtica, el Pla proposa facilitar habitatges temporals mitjançant la reconversió i la rehabilitació d'hotels obsolets en petits apartaments i l'elaboració de programes específics de mediació per afavorir l'accés a l'habitatge social per als col·lectius d'immigrants més desafavorits i al lloguer i la compra dins el circuit normalitzat.

Aquests darrers anys, la proporcionalitat entre treball i habitatge s'ha vist modificada per un fenomen de treball estructural, lligat als plans de remodelació urbanística subvencionats pels fons europeus: Pla Mirall, Pla Urban, etc. En aquest cas, les actuacions que proposa el Pla van dirigides a preveure que els empresaris cobreixin les necessitats bàsiques dels treballadors immigrants que contractin.

La manca d'habitatges fa que els preus siguin elevats, les fiances abusives i que existeixin problemes d'amuntegament per poder fer front a aquests preus i molts cops les cases no compleixen els mínims d'habitabilitat. Aquesta manca d'habitatges per cobrir la demanda, afavoreix l'aparició de diferents tipus d'infrahabitatges: barraques, tendes de campanya, cotxes abandonats, habitatges abandonats i en condicions de seguretat mínima. En aquest cas es demana la participació de les associacions d'immigrants per tal de dur un control estricte de les condicions higièniques i denunciar els que els exploten il·legalment en el lloguer d'habitatges.

A les dificultats en l'obtenció dels permisos de residència i de reagrupament familiar s'han d'afegir la importància vital que en la seva tramitació es dóna al fet de tenir un habitatge. Aquest fet quedaria reduït amb els projectes abans esmentats i amb la entrada en vigor de la nova Llei 4/2000.

L'accés de la població immigrant als habitatges socials fins ara no era possible, atès que es demanava com a condició tenir la nacionalitat espanyola. Actualment, amb la nova llei d'estrangeria, s'obre l'accés al sistema públic d'ajuts en matèria habitatges socials en igualtat amb els ciutadans espanyols, i es posa com a única condició el fet d'estar empadronat al municipi de residència habitual.

El mes de juliol de 1999, lligat al present Pla, es va projectar, com a mesura d'urgència, un programa bàsic d'acollida. És tracta del Projecte Llars que ha dut a terme l'atenció als immigrants nouvinguts. Dins aquest projecte es va dissenyar una unitat de control de fluxos: el SIVO (Servei d'Informació, Valoració i Orientació) que, mitjançant un suport informàtic, ha vengut realitzant, la informació i l'assessorament als immigrants i ha produït una base de dades que ens permet conèixer el nombre de persones que arriben a la nostra comunitat i amb quin tipus de problemàtica. L'anàlisi d'aquestes dades ens permet constatar que la mancança d'habitatges de lloguer dins la nostra comunitat i l'arribada massiva d'immigrants han fet necessari dissenyar, dins el present Pla uns programes específics d'acollida i formes de lloguer alternatives per tal de pal·liar la situació.

OBJECTIU GENERAL 5

Possibilitar l'accés de la població immigrant a un habitatge digne.

OBJECTIU ESPECÍFIC 5.1

Facilitar als immigrants habitatges temporals, per cobrir la gran demanda d'habitatge de la immigració estructural, lligada a l'oferta de treball.

ACCIÓ 5.1.1

Previsió a les pliques de contractació de les obres públiques d'una clàusula on s'obligui als empresaris a cobrir l'habitatge dels treballadors immigrants.

- Organismes competents: Govern de les Illes Balears, consells insulars, ajuntaments.

ACCIÓ 5.1.2

Promoció i potenciació de la inclusió als convenis col·lectius sectorials de garanties per part dels empresaris de cobertura de les necessitats bàsiques del treballadors immigrants.

- Organismes competents: Conselleria de Treball i Formació, agents socials.

ACCIÓ 5.1.3

Reconversió i rehabilitació d'hotels obsolets, i desamortització d'edificis destinats a usos col·lectius, en petits apartaments que es posarien a l'abast de la població immigrant per estades temporals mitjançant programes de foment i disseny de noves tipologies d'habitatge social

- Organismes competents: Conselleria de Benestar social Conselleria d'Obres Públiques, Habitatge i Transports, consells insulars, ajuntaments.

ACCIÓ 5.1.4
Elaboració de programes específics d'accés a l'habitatge social per als col·lectius d'immigrants més desafavorits.
- Organismes competents: Conselleria de Benestar Social, Conselleria d'Obres Públiques, Habitatge i Transport, consells insulars, ajuntaments.

OBJECTIU ESPECÍFIC 5.2
Afavorir l'accés de l'immigrant a un habitatge de lloguer normalitzat.

ACCIÓ 5.2.1
Accés per part dels immigrants a les ofertes del sistema públic d'habitatges tant en règim d'adquisició com de lloguer, en primera i segona ocupació.
- Organismes competents: Conselleria d'Obres Públiques, Habitatge i Transports, ajuntaments.

ACCIÓ 5.2.2
Disseny i implementació d'un projecte específic de mediació de lloguer d'habitatges, dins la borsa immobiliària, dirigit als immigrants i amb el suport de les administracions.
- Organismes competents: Conselleria de Benestar Social, Conselleria d'Obres Públiques, Habitatge i Transports.

ACCIÓ 5.2.3
Promoció línies de subvenció o ajuts, sobre preu taxat, per a la rehabilitació d'habitatges als propietaris a canvi del compromís de contracte per lloguer a població immigrant.
- Organismes competents: Conselleria de Benestar Social, Conselleria d'Obres Públiques, Habitatge i Transports.

ACCIÓ 5.2.4
Implicació de les associacions de veïns per tal que treballin amb col·laboració amb els diferents organismes, en la recerca d'habitatges, en la mediació i inserció social dels immigrants.
- Organismes competents: Conselleria de Benestar Social, consells insulars, ajuntaments, associacions, ONG.

ÀREA DE FORMACIÓ

La OIT, a la seva recomanació 159 (art. 2) de 1975, diu que l'objectiu de la formació professional i ocupacional és "descobrir i desenvolupar les aptituds humanes per una vida activa i satisfactòria i, amb unió de les diferents formes d'educació, millorar les aptituds individuals per comprendre individual i col·lectivament tot allò que concerneix les condicions de treball i al mitjà social, i influir amb ells".
El Programa Nacional de Formació Professional té com a finalitat coordinar les polítiques de formació cercant la coherència entre la formació, les qualificacions professionals i les demandes del sistema productiu.

L'ocupació a les Illes Balears es basa en una economia oscil·lant i estructural. L'economia preeminent es suporta en el sector turístic. La inserció de la població immigrant, que és l'objectiu d'aquest Pla, dins aquest àmbit de treball es realitza a les franges d'ocupació menys qualificada. Els darrers anys, lligat al sector de la construcció i els gran plans de rehabilitació, molta població immigrant està fent feina a aquest sector. Es tracta d'un treball encara més estructural que el sector turístic, lligat a tipus de contractacions molt limitades, bàsicament contractes temporals i contractes d'obra; en la majoria dels casos es tracten de subcontractes d'obra a través d'empreses de treball temporal.

La formació professional i ocupacional permetrà la formació d'aquesta població immigrada; per tal de poder accedir a treballs mes estables i de millor qualificació.

Des del Pla, es vol possibilitar la inserció en el mercat laboral dels treballadors immigrants amb dificultats.

OBJECTIU GENERAL 6

Possibilitar la inserció en el mercat laboral dels treballadors immigrants amb dificultats d'incorporació, amb el corresponent suport a la seva integració dins l'entorn laboral i promovent els canvis necessaris en la societat per facilitar aquesta integració.

OBJECTIU ESPECÍFIC 6.1.

Facilitar l'accés a cursos de formació i capacitació professional als immigrants.

ACCIÓ 6.1.1.

Promoció de l'assistència dels immigrants als cursos de formació ocupacionals (Pla FIP, Pla Enllaç i altres).

- Organismes competents: Conselleria de Benestar Social, Conselleria de Treball i Formació, consells insulars, ajuntaments, entitats col·laboradores.

ACCIÓ 6.1.2

Promoció de l'assistència de la dona immigrant als cursos de formació ocupacional (Pla FIB i Pla Enllaç i d'altres)

- Organismes competents: Conselleria de Benestar Social, Conselleria de Treball i Formació, Institut de la consells insulars, ajuntaments, entitats col·laboradores.

OBJECTIU ESPECÍFIC 6.2

Divulgar informació entre les diferents entitats col·laboradores per dissenyar cursos de formació i capacitació adreçats als immigrants, dins el marc dels programes europeus.

ACCIÓ 6.2.1.

Promoció d'accions de formació professional als diferents sectors laborals, incloent en el disseny d'aquestes accions mòduls de reforç dels idiomes oficials, d'aprenentatges bàsics (preformació), d'habilitats socials, de prevenció d'accidents laborals, etc.

- Organismes competents: Conselleria de Benestar Social, Conselleria de Treball i Formació, entitats col·laboradores.

ACCIÓ 6.2.2

Elaboració de programes d'atenció a la dona, encaminats a la formació bàsica i a les habilitats socials.

- Organismes competents: Conselleria de Benestar Social, Conselleria de Treball i Formació, consells insulars, ajuntaments.

ACCIÓ 6.2.3.

Elaboració de programes adreçats a la dona per tal de motivar la seva participació a tallers laborals o de capacitació laboral.

- Organismes competents: Conselleria de Benestar Social, Conselleria de Treball, consells insulars, ajuntaments.

OBJECTIU ESPECÍFIC 6.3

Informar la població immigrant dels cursos de formació i altres accions formatives que es realitzaren a les Illes Balears.

ACCIÓ 6.3.1.

Organització d'actes divulgadors adreçats a la població immigrant sobre el cursos de formació ocupacional, Pla FIP i Pla Enllaç, que es duran a terme dins la comunitat autònoma.

- Organismes competents: Conselleria de Benestar Social, Conselleria de Treball i Formació, consells insulars, ajuntaments, entitats.

OBJECTIU GENERAL 7

Promoure la formació adient dels professionals que treballen directament amb la població immigrant.

OBJECTIU ESPECÍFIC 7.1.
Aconseguir que els professionals dels sistemes social, sanitari, educatiu, del cos de policia, del cos general de l'Administració i dels voluntaris tenguin una formació adequada per atendre la diversitat social i cultural dels immigrants, per tal de comprendre el fet migratori i el seu procés d'integració social.

ACCIÓ 7.1.1
Preparació de jornades d'informació sobre les característiques socioculturals de la població immigrant que viu a la nostra comunitat adreçades a professionals dels sistemes sanitari, social, educatiu, del cos general de l'Administració, de les forces de seguretat i dels voluntaris, perquè tenguin una formació adient per atendre la diversitat social i cultural de la població immigrant.
- Organismes competents: Conselleria de Benestar Social, Conselleria de Sanitat, Conselleria d'Educació i Cultura, Conselleria de Treball i Formació.

ACCIÓ 7.1.2
Preparació de seminaris de formació permanent per a professors.
- Organismes competents: Conselleria de Treball i Formació.

ACCIÓ 7.1.3
Promoció de cursos específics d'informació sobre altres cultures.
- Organismes competents: Conselleria de Benestar Social, Conselleria d'Educació i Cultura, Conselleria de Treball i Formació, consells insulars, ajuntaments.

ÀREA DE TREBALL

El paper fonamental de les migracions és el d'incrementar la força de treball en els països receptors, d'un treball que, en la majoria del casos, és precari i degradat quant a les condicions laborals.

Des del punt de vista del país receptor el problema fonamental és la manera d'incorporació estructural dels treballadors estrangers. Els models d'incorporació són bàsicament:

- La incorporació als mercats de treball: els immigrants bàsicament s'insereixen en mercats de treball secundari caracteritzats pel treball inestable, de sous baixos i possibilitats de promoció escasses o nul·les, destinats a una força de treball sense qualificació.
- La formació d'enclavaments ètnics: quan els immigrants obtenen un capital, bé dut des dels països d'origen o bé acumulat en el llocs de destí, creen empreses on donen feina a membres del seu propi grup ètnic. Aquest model es basa en l'existència prèvia d'una minoria ètnica significativa i socialment agrupada, i fa referència a un immigració basada en xarxes de relacions que uneixen els punts d'origen i de destí i que tenen capacitat d'acollir, i atraurà els nouvinguts.
- Existiria un tercer tipus d'inserció al món del treball precari, desprotegit, informal: és el que acull els immigrants en situació administrativa d'il·legalitat.

Per tot el que hem esmentat, s'ha de procurar la qualitat en el treball i les condicions laborals dels treballadors immigrants mitjançant campanyes informatives i de sensibilització dirigides tant als empresaris com als treballadors. De la mateixa manera, s'ha d'instar a l'administració competent per dur a terme inspeccions laborals vetllant perquè es compleixi la normativa vigent.

OBJECTIU GENERAL 8
Promoure i facilitar la inserció laboral de la població immigrant amb igualtat de condicions que la resta dels treballadors.

OBJECTIU ESPECÍFIC 8.1
Procurar la qualitat en el treball i en les condicions de feina dels treballadors immigrants.

ACCIÓ 8.1.1
Difusió entre la població immigrants d'informació sobre els drets i obligacions dels treballadors.
• Organismes competents: Conselleria de Treball i Formació, Conselleria de Benestar Social, consells insulars, ajuntaments, entitats

ACCIÓ 8.1.2.
Elaboració de campanyes d'informació i sensibilització adreçades a empresaris sobre l'aplicació de la normativa vigent en matèria de contractacions laborals, condicions laborals, prevenció de risc laboral i altres.
• Organismes competents: Conselleria de Treball, Conselleria de Benestar Social, entitats col·laboradores.

ACCIÓ 8.1.3
Sol·licitud per elevació a l'administració competent perquè dugui a terme inspeccions laborals i les promogui, en aquells sectors i empreses que contracten treballadors immigrants, vetllant perquè es compleixi la normativa vigent.
• Organismes competents: Ministeri de Treball i Afers Socials, Conselleria de Treball i Formació.

ACCIÓ 8.1.4
Inclusió als Plans Territorials d'Ocupació d'accions dirigides als immigrants en situació de vulnerabilitat.
• Organismes competents: Conselleria de Benestar Social, Conselleria de Treball i Formació.

OBJECTIU ESPECÍFIC 8.2
Afavorir la incorporació de les dones immigrants al món laboral en igualtat de condicions.

ACCIÓ 8.2.1
Difusió entre la dona immigrant de informació dels drets i obligacions dels treballadors, així com dels llocs de feina als quals puguin accedir.
• Organismes competents: Conselleria de Treball i Formació, Conselleria de Benestar Social, consells insulars, ajuntaments.

ACCIÓ 8.2.2
Promoció d'ajudes per a projectes d'inserció sociolaboral per a col·lectius amb dificultats d'inserció.
• Organismes competents: Conselleria de Treball i Formació, Conselleria de Benestar Social, consells insulars, ajuntaments, entitats.

OBJECTIU ESPECÍFIC 8.3
Potenciar el treball com a factor clau per a la integració i la participació dels immigrants a la nostra comunitat autònoma.

ACCIÓ 8.3.1
Foment d'accions formatives de mediadors socials per a la intermediació sociolaboral dels immigrants
• Organismes competents: Conselleria de Treball i Formació, Conselleria de Benestar Social.

ÀREA DE L'EDUCACIÓ

L'article 27 de la Constitució estableix el dret a l'educació com un dret fonamental i la nova Llei 4/2000, al seu article 9 disposa que tots els estrangers menors de 18 anys tenen dret a l'educació en les mateixes condicions que els espanyols, és a dir, a un ensenyament bàsic gratuït i obligatori a l'accés al sistema públic de beques i ajuts.

La problemàtica que ens podem trobar en aquest àmbit de l'educació és la manca d'informació de les famílies immigrants en referència a l'escolarització i la seva obligatorietat; que els menors tenen problemes d'idioma i d'adaptacions curriculars; que alguns pares són reticents a l'escolarització per la por a perdre les arrels o per-

què a l'escola no se respecten les seves creences religioses (menjadors escolars no adaptats a les dietes religioses); que, principalment, les nines de 10/12 anys són tretes de l'escola per ajudar la mare en tasques domèstiques i per tenir cura del germans menors. Tots aquests fets poden abocar els menors a un absentisme que s'ha de preveure.

El Pla té com a objectius; en primer lloc, que tota la població immigrant que arriba a les Illes conegui el dret i l'obligació dels menors, i en segon lloc que s'afavoreixi la integració d'aquests menors, posant al seu abast els mitjans que calguin. Igualment es vol aconseguir que tots els nins escolaritzats, immigrants i d'aquí, s'eduquin en la tolerància, el respecte i la convivència multicultural.

OBJECTIU GENERAL 9

Garantir als immigrants l'accés al sistema educatiu, així com afavorir-ne la integració.

OBJECTIU ESPECÍFIC 9.1

Garantir que tots els menors immigrants en edat d'escolarització obligatòria accedeixin a una plaça escolar en igualtat de condicions.

ACCIÓ 9.1.1

Publicació de fullets informatius sobre el sistema educatiu espanyol i els recursos existents a la comunitat.

• Organismes competents: Conselleria d'Educació i Cultura.

ACCIÓ 9.1.2

Aportació a totes les famílies immigrants de la informació necessària sobre la obligatorietat de l'escolarització i de l'accés a les beques i ajudes pels menors així com del procés de matriculació.

• Organismes competents: Conselleria d'Educació i Cultura i Serveis Socials d'Atenció Primària.

ACCIÓ 9.1.3

Desenvolupament de programes específics en l'objectiu de fomentar la participació dels pares i mares en el procés educatiu dels seus fills.

• Organismes competents: Conselleria d'Educació i Cultura, Conselleria de Benestar Social.

OBJECTIU ESPECÍFIC 9.2

Afavorir la integració i inserció dels immigrants a l'àmbit educatiu, així com la participació dels pares a les activitats escolars.

ACCIÓ 9.2.1

Elaboració i recerca de material escolar adaptat a les necessitats dels menors immigrants.

• Organismes competents: Conselleria d'Educació i Cultura.

ACCIÓ 9.2.2

Foment de la escolarització equitativa en tots els centres escolars públics i concertats, mitjançant les comissions d'escolarització zonals.

• Organismes competents: Conselleria d'Educació i Cultura .

ACCIÓ 9.2.3

Foment de l'educació en la diversitat, mitjançant la inclusió al disseny curricular dels diversos nivells educatius, d'accions que treballin els valors, el coneixement, el respecte i la convivència amb l'enriquiment mutu que aporta el conèixer i conviure amb diferents cultures.

• Organismes competents: Conselleria d'Educació i Cultura.

ACCIÓ 9.2.4

Disseny i desenvolupament de programes específics per a les incorporacions tardanes dels fills d'immigrants a les escoles.

• Organismes competents: Conselleria d'Educació i Cultura.

ACCIÓ 9.2.5
Desenvolupament del programa específic per a l'alumnat de secundària: tallers de llengua i cultura pròpia de les Illes Balears.
• Organismes competents: Conselleria d'Educació i Cultura.

ACCIÓ 9.2.6
Desenvolupament del programa específic de compensació educativa.
• Organismes competents: Conselleria d'Educació i Cultura.

ACCIÓ 9.2.7
Prevenció de l'absentisme escolar en general i actuacions específiques en el cas de nines en la franja de 12 a 16 anys i que procedeixen de països on culturalment no hi ha una tradició d'escolarització en aquests col·lectius d'alumnat.
• Organismes competents: Conselleria d'Educació i Cultura i Serveis Socials d'Atenció Primària.

ACCIÓ 9.2.8
Inclusió de la figura del mediador cultural dins del sistema educatiu per tal d'afavorir la inserció i preveure l'absentisme escolar.
• Organismes competents: Conselleria d'Educació i Cultura i Serveis Socials d'Atenció Primària.

ACCIÓ 9.2.9
Foment de la educació en la igualtat entre els nins i les nines.
• Organismes competents: Conselleria d'Educació i Cultura.

ACCIÓ 9.2.10
Inclusió als menjadors escolars de dietes derivades de les creences religioses dels immigrants.
• Organismes competents: Conselleria d'Educació i Cultura.

OBJECTIU ESPECÍFIC 9.3
Afavorir l'accés de la població immigrant als programes d'educació d'adults.

ACCIÓ 9.3.1
Informació a la població immigrant de les possibilitats d'accés als programes d'educació d'adults.
• Organismes competents: Conselleria d'Educació i Cultura i Serveis Socials d'Atenció Primària.

ACCIÓ 9.3.2
Adequació dels programes d'educació d'adults a les necessitats dels immigrants.
• Organismes competents: Conselleria d'Educació i Cultura.

ACCIÓ 9.3.3
Promoció i potenciació de l'aprenentatge de la llengua pròpia de les Illes Balears.
• Organismes competents: Conselleria d'Educació i Cultura.

OBJECTIU ESPECÍFIC 9.4
Procurar que els immigrants puguin accedir a cursos específics d'aprenentatge de la llengua pròpia de la comunitat autònoma de les Illes Balears.

ACCIÓ 9.4.1
Elaboració de cursos específics d'aprenentatge de la llengua pròpia de les Illes Balears.
• Organismes competents: Conselleria d'Educació i Cultura.

ACCIÓ 9.4.2
Elaboració de material didàctic d'aprenentatge de la llengua pròpia de les Illes Balears, adequats a les característiques dels immigrants.
• Organismes competents: Conselleria d'Educació i Cultura.

OBJECTIU ESPECÍFIC 9.5

Participar en els diferents programes internacionals que tenguin com a objectiu la sensibilització en temes d'immigració, el coneixement i respecte cap a altres cultures, la identificació de problemes, etc.

ACCIÓ 9.5.1

Sensibilització de l'alumnat en temes d'immigració, d'integració i de superació de conflictes i promoure la comprensió lingüística i cultural.

• Organismes competents: Conselleria d'Educació i Cultura i Conselleria de Treball i Formació.

ACCIÓ 9.5.2

Promoció de la educació intercultural: Apropar l'alumnat a les manifestacions del món cultural que els envolta; eliminar convencionalismes i fomentar la sensibilització respecte a la ciutadania europea; intercanvi de materials i experiències mitjançant les noves tecnologies de la comunicació i de la informació; conèixer altres metodologies relacionades amb aquesta problemàtica avaluant la qualitat i millorant la pràctica escolar; implicar gent de diferents ètnies o grups socials dins la nostra escola.

• Organismes competents: Conselleria d'Educació i Cultura i Conselleria de Treball i Formació.

ACCIÓ 9.5.3

Consecució d'una actitud positiva i tolerant en l'alumnat envers les persones amb cultures i costums diferents dels nostres i que siguin conscients que tots plegats som part d'Europa.

• Organismes competents: Conselleria d'Educació i Cultura i Conselleria de Treball i Formació.

ACCIÓ 9.5.4

Promoció de l'educació intercultural: identificar els obstacles per a la educació dels fills d'immigrants gitanos i de treballadors temporers; fomentar la sensibilització respecte a la ciutadania europea, millorant el seu accés a la educació i a la convivència entre les diferents cultures de l'alumnat del centre; despertar en l'alumnat el respecte i l'interès cap a la pròpia cultura i la dels altres millorant la qualitat educativa; intercanviar materials i experiències mitjançant les tecnologies de la comunicació i de la informació; avaluació de la qualitat de la educació d'aquest alumnat augmentant el nombre dels que accedeixen a l'ensenyament de secundària i millorant el seu rendiment escolar.

• Organismes competents: Conselleria d'Educació i Cultura i Conselleria de Treball i Formació.

ACCIÓ 9.5.5

Participació al projecte per fomentar el desenvolupament professional dels professors europeus sobre el tema del desenvolupament sostenible i la sensibilitat cultural explorant la comprensió del tema i estratègies per integrar el tema dins el currículum escolar; desenvolupar una comprensió i avaluació crítica del concepte de desenvolupament sostenible; explorar els lligams i relacions entre el pensament ambiental i els conceptes que influeixen en el concepte de sostenibilitat; tenir en compte les influències culturals diferents i particulars sobre el desenvolupament sostenible.

• Organismes competents: Conselleria d'Educació i Cultura, Conselleria de Treball i Formació i la UIB.

ÀREA DE SANITAT

La situació dels immigrants és dinàmica per la seva pròpia naturalesa, i mai ho havia estat com ara, des de la publicació i entrada en vigor de la Llei 4/2000. Aquest fet ha representat un important canvi d'escenari pel que fa a l'atenció sanitària de l'immigrant.

L'anàlisi que havíem fet prèviament, on la principal sol·licitud feia referència a la inclusió de l'immigrant dins de la sanitat pública, ha canviat radicalment. Actualment l'objectiu que es proposa des del Pla és el de la normalització de l'atenció sanitària dels immigrants, amb la difusió dels circuits d'entrada al sistema sanitari, tant al personal de la xarxa sanitària com als propis immigrants, a través de conferències, tríptics, etc. Igualment es pretén facilitar els mecanismes de tramitació de la tarja sanitària als immigrants sense recursos econòmics.

El diagnòstic que evidenciava una realitat complexa, amb una evident dificultat d'inserció, i per tant, també en els caires sanitaris de les persones immigrants, ha canviat lleugerament. Els objectius en salut per aquest col·lectiu han de coincidir amb els de la població general i, per tant, estar inclosos dins del Pla de Salut. Per aconseguir aquests objectius es procurarà que totes les associacions d'immigrants de les nostres Illes, participin en la seva pròpia salut tant en aspectes preventius, curatius com a rehabilitadors.
Igualment i per aconseguir els objectius esmentats, es promourà i facilitarà la formació dels professionals de la sanitat, per tal que disposin dels coneixements sobre les particularitats dels diferents grups d'immigrants.

OBJECTIU GENERAL 10

Garantir als immigrants l'assistència sanitària.

OBJECTIU ESPECÍFIC 10.1

Proporcionar la informació adient per tal de facilitar la normalitat burocràtica i administrativa dels immigrants.

ACCIÓ 10.1.1

Difusió dels circuits d'entrada al sistema sanitari (sol·licitud de la targeta sanitària, assignació de professional, hospital de referència, etc.) entre els equips d'atenció sanitària, serveis d'informació als usuaris, unitats de treball social i tot el personal sanitari en general, per tal que informin la població immigrant, i posant un esment especial en què aquests tràmits burocràtics no es visquin com a un mecanisme de control.

- Organismes competents: INSALUD, Conselleria de Sanitat i Consum, SERBASA.

ACCIÓ 10.1.2

Promoció de sessions informatives amb utilització de material audiovisual, tríptics i fullets en les llengües predominants dels immigrants, on s'expliquin els mecanismes d'accés al sistema sanitari.

- Organismes competents: INSALUD, Conselleria de Sanitat i Consum, SERBASA.

ACCIÓ 10.1.3

Suport a les associacions d'immigrants i les ONG perquè adrecin als immigrants sense targeta al circuit normalitzat i autorització a aquestes associacions i ONG per col·laborar en la gestió dels tràmits administratius.

- Organismes competents: INSALUD, Conselleria de Sanitat i Consum, SERBASA, associacions d'immigrants i ONG.

OBJECTIU ESPECÍFIC 10.2

Facilitar i possibilitar l'accés a l'assistència sanitària de la població immigrada sense recursos econòmics suficients.

ACCIÓ 10.2.1

Validació dels informes socials emesos per les xarxes d'atenció primària de Serveis Socials i sanitària, primària i hospitalària, per tal de possibilitar i facilitar l'accés de la població immigrada sense recursos econòmics suficients a la cobertura de l'assistència sanitària de la seguretat social.

- Organismes competents: INSALUD, SERBASA, Conselleria de Benestar Social, consells insulars, ajuntaments

OBJECTIU ESPECÍFIC 10.3

Procurar que totes les associacions d'immigrants de la nostra comunitat participin en la seva pròpia salut tant en aspectes preventius, curatius com rehabilitadors, assegurant una bona comunicació entre els professionals i usuaris.

ACCIÓ 10.3.1

Elaboració de programes amb participació de les associacions d'immigrants que obrin espais de trobada sobre les malalties, les formes de vida, els aspectes cultural, etc.

• Organismes competents: INSALUD, Conselleria de Sanitat i Consum, SERBASA, consells insulars, ajuntaments, associacions d'immigrants i ONG.

ACCIÓ 10.3.2
Elaboració de programes de prevenció i educació per la salut que tractin els continguts següents: malalties transmissibles, alimentació, salut mental,…
• Organismes competents: INSALUD, Conselleria de Sanitat i Consum, SERBASA, consells insulars, ajuntaments, associacions d'immigrants i ONG.

OBJECTIU ESPECÍFIC 10.4
Aconseguir millorar les condicions de vida digna en tot el col·lectiu d'immigrants, preferentment en els aspectes relacionats amb la salut.

ACCIÓ 10.4.1
Participació de les associacions d'immigrants amb l'Administració per tal que es dugui a terme un control estricte de les condicions higièniques sanitàries no només en el tema de treball, sinó també en el de lloguer d'habitatges.
• Organismes competents: Conselleria de Sanitat i Consum, SERBASA, Associacions d'immigrants i ONG.

ACCIÓ 10.4.2
Posada en funcionament de programes específics de salut de la dona (procurant que el personal que l'atengui sigui femení) i de salut infantil.
• Organismes competents: INSALUD, Conselleria de Sanitat i Consum, SERBASA.

OBJECTIU ESPECÍFIC 10.5
Establir de forma contínua i permanent la formació dels professionals per tal que disposin de coneixements sobre les necessitats específiques dels diferents grups d'immigrants.

ACCIÓ 10.5.1
Divulgació a l'àmbit sanitari de les actuacions dirigides a la formació i difusió de les necessitats dels diferents grups d'immigrants i promoció entre els professionals del respecte a la diversitat.
• Organismes competents: INSALUD, Conselleria de Sanitat i Consum, SERBASA.

ACCIÓ 10.5.2
Promoció del coneixement de patologies que afectin de forma específica els diferents grups ètnics: malalties tropicals, parasitosi, etc.
• Organismes competents: INSALUD, Conselleria de Sanitat i Consum, SERBASA.

ACCIÓ 10.5.3
Potenciació entre els professionals els coneixements dels hàbits alimentaris i tractaments mèdics alternatius i coneguts pels propis immigrants i poder facilitar indicacions mèdiques correctes.
• Organismes competents: INSALUD, Conselleria de Sanitat i Consum, SERBASA.

ÀREA DE CULTURA I CONVIVÈNCIA

Fins fa pocs anys Espanya era un país emissor d'immigrants, però en aquests moments s'ha convertit en país receptor a causa del bon moment econòmic que s'està vivint.

El procés per assumir una nova realitat multicultural és lent, fràgil i troba múltiples resistències, ja que suposa un replantejament respecte a la cultura nacional i afecta els elements d'identitat en què se sustentava la seva ideologia.

La complexitat del fenomen migratori ve donada pel fet que no afecta exclusivament el nivell econòmic de les societats emissores i receptores: les seves repercussions s'estenen també als àmbits sociopolític i ideològic.

Qualsevol societat, que rep de forma sobtada un gran nombre d'immigrants necessita fer un gran esforç per donar a conèixer les característiques socioculturals de les diferents poblacions immigrants i al mateix temps donar a conèixer les seves pròpies, i d'aquesta manera afavorir el coneixement i el respecte a la diversitat.

OBJECTIU GENERAL 11

Promoure la integració dels immigrants en la llengua i la cultura pròpies de les Illes Balears i el foment d'espais de trobada intercultural.

OBJECTIU ESPECÍFIC 11.1

Afavorir el coneixement i el respecte a la diversitat cultural entre els immigrants i la societat balear i viceversa.

ACCIÓ 11.1.1

Promoció de campanyes de sensibilització adreçades a la població de les Illes Balears per tal d'evitar actituds xenòfobes o racistes.

- Organismes competents: Conselleria de Benestar Social, consells insulars, ajuntaments.

ACCIÓ 11.1.2

Organització de jornades d'informació sobre característiques socioculturals de la població immigrant que viu a la nostra comunitat adreçades a professionals del sistema sanitari, social, educatiu, cossos de l'Administració perquè tenguin una formació adient per tal d'atendre la diversitat social i cultural dels immigrants.

- Organismes competents: Conselleria de Benestar Social, consells insulars, ajuntaments, associacions d'immigrants, ONG.

ACCIÓ 11.1.3

Suport a les iniciatives adreçades al coneixement de les Illes Balears mitjançant eixides culturals, recorreguts pels centres històrics de les illes, introducció a la cultura balear, classes de cuina i altres.

- Organismes competents: Conselleria de Benestar Social, consells insulars, ajuntaments, associacions, ONG.

ACCIÓ 11.1.4

Promoció d'actuacions adreçades a les associacions de veïns, per tal de crear postures obertes d'acceptació dels immigrants dins el teixit social.

- Organismes competents: Conselleria de Benestar Social, Conselleria d'Educació i Cultura, consells insulars, ajuntaments, associacions, ONG.

ACCIÓ 11.1.5

Promoció de convenis de col·laboració entre les associacions d'immigrants i l'administració per tal d'oferir seminaris de llengua i cultura de les Illes Balears i dels diferents països emissors de població immigrant.

- Organismes competents: Conselleria de Benestar Social, Conselleria d'Educació i Cultura, consells insulars, ajuntaments.

ACCIÓ 11.1.6

Potenciació dins el marc de les festes de la comunitat autònoma, espais de trobada i difusió de la interculturalitat.

- Organismes competents: Conselleria de Benestar Social, consells insulars, ajuntaments, associacions, ONG.

OBJECTIU ESPECÍFIC 11.2
Fomentar l'associacionisme i la participació dels immigrants

ACCIÓ 11.2.1
Provisió a les associacions d'espais de reunió i recursos pel seu funcionament.
• Organismes competents: Conselleria de Benestar Social, consells insulars, ajuntaments.

ACCIÓ 11.2.2
Accés de tota la població immigrant a la xarxa de recursos sobre associacionisme, participació i lleure de tota la comunitat autònoma de les Illes Balears.
• Organismes competents: Conselleria de Benestar Social, consells insulars, ajuntaments.

ACCIÓ 11.2.3
Promoció de la inclusió dels joves immigrants dins els programes de temps lliure que es duen a terme a la comunitat autònoma.
• Organismes competents: Conselleria de Benestar Social, consells insulars, ajuntaments.

ACCIÓ 11.2.4
Creació d'una línia de suport econòmic a les associacions d'immigrants per dur a terme projectes potenciadors de la multiculturalitat.
• Organismes competents: Conselleria de Benestar Social, consells insulars, ajuntaments.

ÀREA DE COOPERACIÓ

Les grans desigualtats en la distribució de la riquesa i la renda entre els diferents països del món, i els desequilibris en els nivells de benestar no tan sols no s'han reduït, sinó que en determinades regions del món s'han agreujat en els darrers temps.

Per pal·liar els problemes associats al subdesenvolupament i a la pobresa són nombroses les actuacions duites a terme en els països desenvolupats, cada cop més conscients d'aquest drama humà; actuacions que tenen com a finalitat ajudar a superar la situació en què es troben. Tot plegat fa que en el Pla es plantegi la necessitat d'obrir una línia de subvenció per promoure projectes i activitats de cooperació dirigits als països més desafavorits.

En el sí de les Nacions Unides, en el seu programa per al desenvolupament, apareix la noció de desenvolupament humà com un concepte més enllà de l'ètica solidària, basat en la participació econòmica i interessos compartits per a la lluita contra la pobresa, potenciant els recursos humans locals i la contribució a la millora de les condicions de vida dels habitants dels països menys afavorits

El poble balear mai no ha estat aliè a aquesta problemàtica, i es caracteritza per ser bressol de grans humanistes que amb la seva aportació professional i personal han dut a terme accions de cooperació i solidaritat que han arribat a molt distints llocs del món.

En aquest sentit, el Govern de les Illes Balears impulsa un programa d'ajudes que assumeix en línies generals el model de cooperació bilateral d'acció indirecta, dirigit especialment a la potenciació del desenvolupament humà a països i zones desfavorides. Es tracta de fer costat en la realització de projectes que permetin satisfer les seves necessitats bàsiques, entenent com a necessitats bàsiques les relacionades prioritàriament amb l'alimentació, l'habitatge, la salut, els Serveis Socials o les petites infrastructures que estimulin la producció, la capacitació i l'organització social.

OBJECTIU GENERAL 12
Promoure projectes de cooperació en el marc de la promoció dels drets humans, perquè la població dels

països més desafavorits es vegi abocada a una immigració no desitjada.

OBJECTIU ESPECÍFIC 12.1
Promoure les accions pertinents per tal d'estimular l'elaboració de projectes de cooperació i desenvolupament dirigits als països més desafavorits.

ACCIÓ 12.1.1
Promoció de les accions pertinents per tal que es presentin projectes de cooperació i desenvolupament dirigits als països més desafavorits.
• Organisme competent: Conselleria de Benestar Social, consells insulars, ajuntaments.

ACCIÓ 12.1.2
Promoció d'iniciatives i accions per tal que la població immigrant de les Illes Balears desenvolupin projectes de cooperació cap els seus països.
• Organisme competent: Conselleria de Benestar Social, consells insulars, ajuntaments, associacions d'immigrants.

OBJECTIU ESPECÍFIC 12.2
Promoure dins el marc de la promoció dels drets humans l'elaboració de projectes dirigits al desenvolupament, la educació i la formació professional de la dona.

ACCIÓ 12.2.1
Promoció de les accions pertinents per tal que es presentin projecte dirigits al desenvolupament, l'educació, i la formació de la dona, als països més desafavorits
• Organisme competent: Conselleria de Benestar Social, consells insulars, ajuntaments.

DESPLEGAMENT DEL PLA

GOVERN
DE LES ILLES BALEARS

Conselleria de Benestar Social

OBJECTIU GENERAL	OBJECTIU ESPECÍFIC	ACCIÓ	IMPLEMENTACIÓ 2001	2002	2003	2004	ORGANISME RESPONSABLE
1. Drets i llibertats democràtiques	1.1 Desenvolupar mesures adreçades a la inscripció de tots els immigrants al padró	*1.1.1 Campanya d'empadronament*	■	■	■	■	Direcció General de Serveis Socials
	1.2 Garantir una normativa respectuosa amb els immigrants i la seva diversitat	*1.2.1 Adequació normativa a la llei*	■	■	■	■	Direcció General de Serveis Socials
	1.3 Promoure vies jurídiques per prevenir el racisme i la xenofòbia	*1.3.1 Servei de suport jurídic per a víctimes d'agressions o discriminacions*	■	■	■	■	Oficina d'ajuda a les víctimes del delicte
	1.4 Aconseguir que tots els serveis coneguin la nova llei	*1.4.1 Jornades informatives amb serveis i organismes implicats*	■	■	■	■	Direcció General de Serveis Socials
2. Dissenyar una política global en matèria d'immigració	2.1 Articular un sistema de coordinació seguiment i avaluació	*2.1.1 Comissió sectorial de les diverses administracions*	■	■	■	■	Direcció General de Serveis Socials
		2.1.2 Comissió interdepartamental en l'àmbit autonòmic	■	■	■	■	Direcció General de Serveis Socials
		2.1.3 Observatori Permanent de la Immigració	■	■	■	■	Direcció General de Serveis Socials
		2.1.4 Implementació de l'OPI	■	■	■	■	Direcció General de Serveis Socials
		2.1.5 Formació de professionals per l'aplicació de l'OPI	■	■	■	■	Consells insulars
3. Via diàleg i participació	3.1 Potenciar les vies de diàleg i participació	*3.1.1 Fòrum de la Immigració de les Illes Balears*	■	■	■	■	Direcció General de Serveis Socials
		3.1.2 Altres fòrums de la immigració	■	■	■	■	Consells insulars

OBJECTIU GENERAL	OBJECTIU ESPECÍFIC	ACCIÓ	IMPLEMENTACIÓ 2001	2002	2003	2004	ORGANISME RESPONSABLE
4. Accés a la xarxa pública de serveis socials	4.1 Xarxa d'atenció primària	*4.1.1 Divulgació recursos i serveis existents*	■	■	■	■	Direcció General de Serveis Socials
		4.1.2 Promoció accés a centres de serveis socials	■	■	■	■	Consells insulars/ ajuntaments
		4.1.3 Accés dels immigrants a les prestacions bàsiques	■	■	■	■	Consells insulars/ ajuntaments
	4.2 Serveis de suport especialitzat a la xarxa d'atenció primària	*4.2.1 Oficines d'informació i orientació*	■	■	■	■	Consells insulars/ ajuntaments
		4.2.2 Acollida temporal a nouvinguts	■	■	■	■	Consells insulars
		4.2.3 Intercanvis culturals per a la dona	■	■	■	■	Consells insulars/ ajuntaments
	4.3 Adaptar la normativa vigent	*4.3.1 Adaptació normativa serveis socials*	■	■	■	■	Direcció General de Serveis Socials
5. Habitatge	5.1 Facilitar habitatges temporals	*5.1.1 Contractació d'obres públiques*	■	■	■	■	Govern I.B/Cons. insulars/Ajuntam.
		5.1.2 Inclusió als convenis col·lectius de la cobertura de les necessitats bàsiques	■	■	■	■	Direcció General de Treball
		5.1.3 Rehabilitació d'hotels obsolets. Nova tipologia d'habitatges	■	■	■	■	Direcció General d'Arquitectura i Habitatge
		5.1.4 Accés a habitatges per a col·lectius més desafavorits	■	■	■	■	Direcció General de Serveis Socials
	5.2 Accés a l'habitatge	*5.2.1 Promoure l'accés a l'habitatge*	■	■	■	■	IBAVI/Ajuntaments
		5.2.2 Servei mediació d'habitatges	■	■	■	■	Direcció General de Serveis Socials
		5.2.3 Línies de subvenció rehabilitació-lloguer	■	■	■	■	Dir. General de de Serveis Socials/ Dir. General Arquitectura i Habitatge
		5.2.4 Implicació de les associacions de veïns	■	■	■	■	Direcció General de Serveis Socials

OBJECTIU GENERAL	OBJECTIU ESPECÍFIC	ACCIÓ	IMPLEMENTACIÓ 2001	2002	2003	2004	ORGANISME RESPONSABLE
6. Formació	6.1 Accés a cursos de formació	*6.1.1 Assistència a cursos de formació ocupacional*	■	■	■	■	Direcció General de Formació
		6.1.2 Assistència de la dona a cursos de formació ocupacional	■	■	■	■	Direcció General de Formació
	6.2 Disseny de cursos de formació ocupacional	*6.2.1 Formació professional bàsica, habilitats socials, idiomes*	■	■	■	■	Direcció General de Serveis Socials
		6.2.2 Formació professional bàsica i habilitats socials per a la dona	■	■	■	■	Direcció General de Serveis Socials
		6.2.3 Tallers laborals per a la dona	■	■	■	■	Direcció General de Serveis Socials
	6.3 Informació dels cursos	*6.3.1 Divulgació dels cursos formatius*	■	■	■	■	Consells insulars/ Ajuntaments/Entitats.
7. Formació professional	7.1 Formació dels professionals de l'Administració	*7.1.1 Jornades socioculturals per professionals*	■	■	■	■	Direcció General de Serveis Socials
		7.1.2 Formació per a educadors	■	■	■	■	Direcció General d'Ordenació i Innovació
		7.1.3 Formació sobre altres cultures	■	■	■	■	Direcció General de Formació
8. Treball	8.1 Procurar la qualitat en el treball	*8.1.1 Difusió de drets i obligacions*	■	■	■	■	Direcció General de Treball
		8.1.2 Informació i sensibilització d'empresaris	■	■	■	■	Dir. Gral. de Treball/ Dir. Gral de Salut Laboral
		8.1.3 Elevar demandes d'inspecció de treball	■	■	■	■	Direcció General de Treball
		8.1.4 Inclusió dels immigrants als plans d'ocupació	■	■	■	■	Direcció General de Treball

OBJECTIU GENERAL	OBJECTIU ESPECÍFIC	ACCIÓ	IMPLEMENTACIÓ 2001	2002	2003	2004	ORGANISME RESPONSABLE
	8.2 Incorporació de la dona al món del treball	*8.2.1 Difusió de drets i obligacions laborals*	■	■	■	■	Direcció General de Treball
		8.2.2 Ajuts per a projectes d'inserció sociolaboral	■	■	■	■	Direcció General de Serveis Socials
	8.3 Accions per a la intermediació	*8.3.1 Cursos de mediadors sociolaborals*	■	■	■	■	Direcció General de Serveis Socials
9. Educació	9.1 Accés dels menors a places d'escolarització obligatòria	*9.1.1 Publicació de fullets sobre el sistema educatiu*	■	■	■	■	Direcció General de Planificació i Centres
		9.1.2 Informació a famílies sobre escolarització i ajuts	■	■	■	■	Direcció General de Planificació i Centres
		9.1.3 Foment participació dels pares en el procés educatiu	■	■	■	■	Direcció General de Planificació i Centres
	9.2 Inserció dels immigrants dins l'àmbit educatiu	*9.2.1 Material adaptat a necessitats diferents*	■	■	■	■	Direcció General de d'ordenació i innovació
		9.2.2 Escolarització en igualtat a centres públics	■	■	■	■	Direcció General de Planificació i Centres
		9.2.3 Foment de l'educació en la diversitat	■	■	■	■	Direcció General de d'ordenació i innovació
		9.2.4 Programes d'incorporació tardana	■	■	■	■	Direcció General de d'ordenació i innovació
		9.2.5 Tallers de llengua i cultura a l'ESO	■	■	■	■	Direcció General de d'ordenació i innovació
		9.2.6 Programa de compensació educativa	■	■	■	■	Direcció General de d'ordenació i innovació
		9.2.7 Prevenció de l'absentisme escolar	■	■	■	■	Direcció General de d'ordenació i innovació
		9.2.8 Mediadors culturals	■	■	■	■	Direcció General de d'ordenació i innovació

OBJECTIU GENERAL	OBJECTIU ESPECÍFIC	ACCIÓ	IMPLEMENTACIÓ 2001	2002	2003	2004	ORGANISME RESPONSABLE
		9.2.9 Foment de l'educació en igualtat	■	■	■	■	Direcció General de d'ordenació i innovació
		9.2.10 Dietes adaptades a les creences religioses	■	■	■	■	Direcció General de d'ordenació i innovació
	9.3 Accés a programes d'educació d'adults	*9.3.1 Informació sobre programes d'educació d'adults*	■	■	■	■	Direcció General de Planificació i Centres
		9.3.2 Adequació dels programes d'educació d'adults	■	■	■	■	Direcció General de Planificació i Centres
	9.4 Accés a cursos dels idiomes oficials de les Illes	*9.4.1 Cursos específics de les llengües oficials a les Illes*	■	■	■	■	Direcció General Política Lingüística
		9.4.2 Material didàctic adaptat	■	■	■	■	Direcció General de d'ordenació i innovació
	9.5 Participació als programes internacionals	*9.5.1 Sensibilització alumnat*	■	■	■	■	Direcció General de Planificació i Centres
		9.5.2 Promoció de l'educació intercultural	■	■	■	■	Dir. Gral Planificació i Centres
		9.5.3 Foment d'actituds positives envers la diversitat	■	■	■	■	Direcció General de Planificació i Centres
		9.5.4 Identificació d'obstacles educatius	■	■	■	■	Direcció General d'ordenació i innovació
		9.5.5 Educació sobre el medi ambient	■	■	■	■	Direcció General d'ordenació i innovació
10. Sanitat	10.1 Facilitar la normalitat burocràtica	*10.1.1 Difusió de circuits d'entrada*	■	■	■	■	INSALUD/ SERBASA
		10.1.2 Material per a la difusió del circuit d'accés	■	■	■	■	INSALUD/ SERBASA
		10.1.3 Suport a les associacions per tal que col·laborin en la gestió	■	■	■	■	INSALUD/ SERBASA

OBJECTIU GENERAL	OBJECTIU ESPECÍFIC	ACCIÓ	IMPLEMENTACIÓ 2001	2002	2003	2004	ORGANISME RESPONSABLE
	10.2 Facilitar l'accés a l'assistència sanitària	*10.2.1 Validació dels informes socials*					INSALUD/SERBASA
	10.3 Participació de les associacions en la seva pròpia salut	*10.3.1 Espais de trobada sobre formes de vida*					INSALUD/ SERBASA
		10.3.2 Prevenció i educació per a la salut					INSALUD/ SERBASA
	10.4 Aconseguir millorar les condicions de vida	*10.4.1 Condicions sanitàries dels habitatges*					INSALUD/ SERBASA
		10.4.2 Programes de salut per a la dona i els infants					INSALUD/ SERBASA
	10.5 Formació de professionals	*10.5.1 Divulgació entre professionals de la diversitat*					INSALUD/ SERBASA
		10.5.2 Coneixement de patologies específiques					INSALUD/ SERBASA
		10.5.3 Coneixement d'hàbits i tractaments específics					INSALUD/ SERBASA
11. Cultura i convivència	11.1 Afavorir el respecte a la diversitat cultural	*11.1.1 Campanyes de sensibilització*					Consells insulars
		11.1.2 Característiques de la població immigrant					Consells insulars
		11.1.3 Sortides culturals					Consells insulars
		11.1.4 Implicació d'associacions de veïns					Consells insulars
		11.1.5 Llengua i cultura dels països emissors					Direcció General de Cultura/ Dir. Gral Política lingüística
		11.1.6 Festes interculturals de la nostra comunitat					Govern de les Illes Balears/ Consells insulars/ Ajuntaments
	11.2 Fomentar l'associacionisme	*11.2.1 Recursos per a les associacions d'immigrants*					D.Gral.Serv. Soc/ Cons.ins/Ajuntam.
		11.2.2 Accés a activitats socioculturals					D.Gral.Serv. Soc/ Cons.ins/Ajuntam.

OBJECTIU GENERAL	OBJECTIU ESPECÍFIC	ACCIÓ	IMPLEMENTACIÓ 2001	2002	2003	2004	ORGANISME RESPONSABLE
		11.2.3 Accés dels joves a les activitats pròpies	■	■	■	■	D.Gral.Serv. Soc/ Cons.ins/Ajuntam.
		11.2.4 Projectes potenciadors de la multiculturalitat	■	■	■	■	D.Gral.Serv. Soc/ Cons.ins/Ajuntam.
12. Cooperació	12.1 Promoure l'elaboració de projectes de cooperació	*12.1.1 Projectes de cooperació amb països desafavorits*	■	■	■	■	Dir. Gral de Cooperació /Consells insulars /Ajuntamients
		12.1.2 Participació de la població immigrant	■	■	■	■	Direcció General de Cooperació
	12.2 Promoure projectes adreçats a la dona	*12.2.1 Projectes de promoció de la dona*	■	■	■	■	Direcció General de Cooperació

GOVERN
DE LES ILLES BALEARS

Conselleria de Benestar Social

SEGUIMENT I AVALUACIÓ

4.- SEGUIMENT I AVALUACIÓ

L'execució de les accions que proposa el Pla integral d'atenció a la immigració de les Illes Balears és el que, en definitiva, dóna sentit a l'elaboració d'aquest Pla. Dins el marc de l'Observatori Social es crearà la figura del coordinador del Pla integral d'atenció a la immigració de les Illes Balears amb la funció de coordinar totes les tasques que es derivin del seguiment i de l'avaluació del Pla.

Seguiment del desenvolupament del Pla

- Les tasques de seguiment del Pla es faran des de distintes instàncies:
- La Comissió Autonòmica Interdepartamental de la Immigració amb representació de totes les conselleries del Govern de les Illes Balears que estiguin implicades.
- La Comissió Sectorial de la Immigració amb la participació dels diferents nivells de l'administració perifèrica, autonòmica i municipal.
- El Fòrum de la Immigració de les Illes Balears amb representació de les administracions, les entitats i les associacions d'immigrants que treballen per a la integració social i econòmica dels immigrants a les Illes Balears.
- L'Observatori Permanent de la Immigració dissenyarà els instruments de mesura i d'avaluació de les distintes actuacions, al temps que aprofundirà en el coneixement de la realitat social dels immigrants.

Ha d'assumir, entre d'altres, les funcions següents:

1. Supervisió i coordinació de la implantació del Pla entre totes les instàncies implicades.
2. Proposta de les mesures correctores dels objectius i accions proposats en el Pla a partir de l'avaluació de l'eficàcia i eficiència de les accions que realitza l'Observatori Permanent de la Immigració.

Temporalització

El Pla integral d'atenció a la immigració de les Illes Balears estarà vigent i es desplegarà al llarg del període 2001-2004.

Anualment, en el marc de la Conferència Sectorial de Serveis Socials, es determinaran les prioritats per a l'any en curs i es determinaran els criteris de distribució del crèdit pressupostat a tal efecte.

Avaluació contínua

Té com a objectiu el seguiment de l'execució i el desplegament del Pla i, si fos necessari, la introducció de les modificacions o les adaptacions pertinents per tal d'ajustar les actuacions a les necessitats dels col·lectius d'immigrants.

S'ha previst la realització d'una avaluació específica de cada una de les accions del Pla a través d'un sistema d'indicadors que és una proposta dels mínims que s'han de complir. A més d'aquest sistema d'avaluació, cada entitat efectuarà l'avaluació del servei o activitat que realitza a través dels indicadors ajustats als objectius previstos. A més, es concretaran altres sistemes d'avaluació en els annexos dels convenis que se signaran amb les entitats o institucions que han d'executar les accions.

Aquesta avaluació contínua ha de permetre en tot moment revisar i ajustar les accions proposades respecte dels objectius i les necessitats que sorgeixen al llarg del desplegament del Pla.

Avaluació final

La seva finalitat és mesurar i analitzar el grau d'aplicació del Pla després de finalitzar el seu període de vigència, i molt especialment la de valorar en quina mesura s'han aconseguit els objectius proposats en el Pla.

L'avaluació final ha de ser el resultat de l'avaluació continua i, conseqüentment, s'ha de fonamentar en les dades i valoracions aportades per aquella.

PROPOSTA DEL PRESSUPOST

GOVERN
DE LES ILLES BALEARS

Conselleria de Benestar Social

5.- PROPOSTA DE PRESSUPOST 2001-2004

Distribució de la proposta de pressupost pel Plan integral d'atención als inmigrants / Periode 2001-2004

	2001/2004	Distribución%
Drets i llibertats	4.400.000	0,31
Disseny de la política global	33.000.000	2,33
Participació		0,00
Accés a serveis socials	101.200.000	7,13
Habitatge	592.800.000	41,79
Formació	60.000.000	4,23
Formació professional	60.000.000	4,23
Treball	60.000.000	4,23
Educació	303.872.000	21,42
Sanitat	14.920.000	1,05
Cultura i convivència	184.398.580	13,00
Cooperació	4.000.000	0,28
Total	**1.418.590.580**	**100,00**

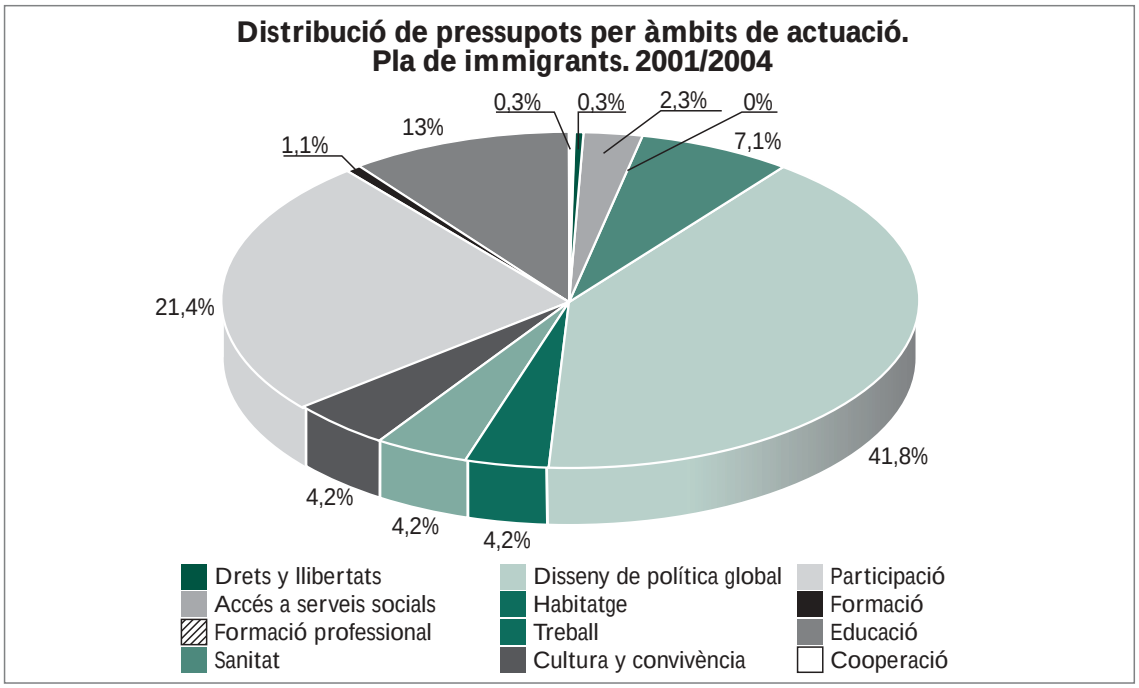

GOVERN
DE LES ILLES BALEARS

Conselleria de Benestar Social

COL·LABORADORS

6.- COL·LABORADORS

REPRESENTANTS DE LES ADMINISTRACIONS

ADMINISTRACIÓ DE L'ESTAT

IMSERSO	
Institut de Migracions i Serveis Socials	Aparacio, José Ramón Herrero Portela, Antonio Charro Baena, Pilar
Administració Perifèrica	
Delegació del Govern de l'Estat a les Illes Balears	Colom Bauzá, Maria Antònia Salaberri Barañano, Rafael
Direcció Territorial de l'INEM	Tur Marí, Josefa Vigara Díaz, Belarmino
Direcció Territorial de l'INSALUD	Cirer Adrover, Rosa Company Bauça, Rosa Maria Sancho Viudes, Salvadora
Direcció Territorial de l'INSS	Solera Orbis, José Maria

ADMINISTRACIÓ AUTONÒMICA

Conselleria de Benestar Social	
Direcció Gral. de Cooperació	Fortuny Jaiego, Joan
Institut Balear d'Afers Socials	Messeguer Bejarano, Antonio Villegas, María Ángeles
Secretaria General Tècnica, Serveis Jurídics	Creamades Maestre , M. Encarnación Perotti Ballester, Josep
Conselleria d'Educació i Cultura	
Direcció General de Política Lingüística	Nadal Gil, Neus
Direcció General de Planificació i Centres	Perelló Oliver, Miquel Servera Lliteras, Miquel
Direcció General d'Ordenació e Innovació	Loureiro Campos, Pilar
Conselleria d'Obres Públiques, Habitatge i Transports	
Direcció General de l'Habitatge. IBAVI	Gual Frau, Joana
Conselleria de Treball I Formació	
CODEFOC	Calafat Boscana, Antoni
Conselleria de Presidència	
Oficina d'Ajuda a les Víctimes del Delicte	Ferrando Barceló, Margarita
Conselleria de Sanitat I Consum	
Servei Balear de Salut. SERBASA	Pons Sureda, Onofre Sitges Arias, Lourdes

ADMINISTRACIÓ INSULAR

Consell Insular de Mallorca	
Departament de Serveis Socials	Quevedo Garcia, Josep Riera Colom, Guillem
Equip Immigració	Frau Monterrubio, Pep Lluís Perelló Oliver, M. Àngel

Consell Insular de Menorca	
Conselleria de Salut i Benestar Social	Marí Pons, Elisa

Consell Insular d'Eivissa i Formentera	
Conselleria de Benestar Social i Cooperació	
Patronat de Salut Mental i Benestar Social d'Eivissa i Formentera	Riera Ramis, Bartomeu

ADMINISTRACIÓ MUNICIPAL

Ajuntaments de les Illes Balears	
Xarxa Municipal de Serveis Socials d'Atenció Primària de les Illes Balears	Diplomats en Treball Social de la Xarxa Municipal de Serveis Socials d'Atenció Primària
Ajuntament de Palma	Joan Garau, Catalina
Federació de Municipis de les Illes Balears FELIB	Bibiloni Fiol, Joan Gómez Arbona, Antoni Pizarro Simón, Santiago Rosselló Campaner, Francesc

REPRESENTANTS DE LES ASSOCIACIONS D' IMMIGRANTS, COL·LEGIS PROFESSIONALS, CONF. EMPRESERIALS, CONSOLATS, ENTITATS i ONG, ORGANITZACIONS SINDICALS

Associacions de Immigrants	
A. Argentina	Marchetti Longhi, Enrique
A. Benéfica de Filipinas	Bejarin Acosta, Thelma
A. Centro Cubano de Mallorca	Depestre Romero, Amparo
A. Centro Cultural África en Baleares	Endale Agdew, Tefera
A. Centro Cultural Dominicano	Vilanova Estévez, Damaris A.
A. Centro Cultural EUROETNIC	Harvey, Peter
A. Comunidad Dominicana en Baleares	Faña Rodríguez, Rufina
A. Cultural Chilena Gabriela Mistral	Cerdá Campos, Juana
A. de los Magrebies en Baleares	Derdabi Nejjam, Mohamed
A. Inmigrantes Senegaleses, YAPO	Abdoulaye, Konate
A. Peruana de Baleares, TARPUY	Perea Mostajo, Janeth
A. Uruguaya de Baleares	Sosa-Diez Altez, Ivon

Col·legis Professionals

Col·legi O. de Diplomats en Treball Social	Togores Solivellas, Rosa
Col·legi Oficial de Psicòlegs	Baltasar Jaume, Julià

Confederacions empresarials

Confederació de la Petita i Mitjana Empresa	Fuster Sastre, Joan

Cos Consular

Consolats, dels Països d'origen de la població immigrant que viu a les Illes Balears	Consols amb jurisdicció a les Illes Balears

Entitats i Organitzacions no Governamentals

Associació Metges del Món	Bestard Pomar, Teresa Torrens Castells, Magdalena
Càritas Eivissa- Formentera	Prats, Carme
Càritas Mallorca	Salleras Juan, Maria
Càritas Menorca	Florit, Antònia
Centre Informació Treballadors Estrangers CITE	Cerdeiriño Outeiral, Eva Miquel Novajra, Alex N.
Creu Roja, Assemblea Autonòmica	Unamuno Miera, Marcelo
Delegació Diocesana d'Acció Social	Noguera Arrom, Josep
Federació d'Associacions de Veïns	Bueno Castellanos, Rosa

Sindicats

Confederació Sindical de Comissions Obreres de les Illes Balears. CC.OO	Boul'Harrak, Mustafa
Unió General de Treballadors	Cladera Cifre, Antoni
Unió Sindical Obrera, USO	Morey Cañellas, Isabel
Sindicat de Treballadors de l'Ensenyament de les Illes. STEI.	Santaner Pons, Neus